HOTUBA YA WAZIRI WA MAMBO YA NDANI YA NCHI MHE. INNOCENT LUGHA BASHUNGWA (MB.), AKIWASILISHA BUNGENI MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA KWA WIZARA YA MAMBO YA NDANI YA NCHI KWA MWAKA 2025/26

Mhe. Innocent Lugha Bashungwa (Mb.),
Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi

Mhe. Daniel Baran Sillo (Mb.),
Naibu Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi

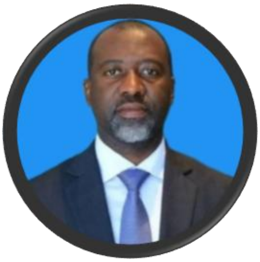

Ndugu Ally Senga Gugu
Katibu Mkuu Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi.

Dkt. Maduhu Isaac Kazi
Naibu Katibu Mkuu Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi

Camillus M. Wambura
Inspekta Jenerali wa Jeshi la Polisi

Jeremiah Y. Katungu
Kamishna Jenerali wa Jeshi la Magereza

John W. Masunga
Kamishna Jenerali wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji

Dkt. Anna P. Makakala
Kamishna Jenerali wa Uhamiaji

James W. Kaji
Mkurugenzi Mkuu
Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa

ORODHA YA VIFUPISHO

ADEX	*Abu Dhabi Export Office*
ARV	*Anti-Retroviral*
AU	*African Union*
CAMARTEC	*Centre of Agriculture Mechanization and Rural Technology*
CMIS	*Case Management Information System*
Dkt.	*Daktari*
DNA	*Deoxyribonucleic Acid*
DRC	*Democratic Republic of Congo*
eGA	*e-Government Authority*
EML	*Extra Mural Labour*
EU	*European Union*
FCU	*Financial Crime Unit*
GePG	*Government Electronic Payment Gateway*
GIZ	*Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit*
IAA	*Institute of Accontancy Arusha*
IOM	*International Organisation for Migration*
IPU	*Inter-Parliamentary Union*
LPG	*Liquefied Petroleum Gas*
Mb.	*Mbunge*
Mhe.	*Mheshimiwa*
MONUSCO	*Mission de l’organisation des Nations Unies pour la Stabilisations en Re’publique de’mocratique du Congo*
MoU	*Memorandam of Understanding*
NACTVET	*The National Council for Technical and Vocational Education*
NIDA	*National Identification Authority*
NIN	*National Identification Number*
NOCMIS	*Non-Custodial Management Information System*
NSSF	*National Social Security Fund*
NUU	*Nje, Ulinzi na Usalama*
OPD	*Outpatient Department*
REA	*Rural Energy Agency*

RITA	*Registration Insolvency and Trusteeship Agency*
RSMIS	*Registration of Societies Management Information System*
SHIMA	*Shirika la Magereza*
STAMICO	*State Mining Corporation Operation*
TaESA	*Tanzania Employment Services Agency*
TAKUKURU	*Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa*
TARI	*Tanzania Research Institute*
TCRA	*Tanzania Communication Regulatory Authority*
TCU	*Tanzania Commission for Universities*
TEHAMA	*Teknolojia ya Habari na Mawasiliano*
TEWW	*Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima*
TIPM	*Tanzania Institute of Project Management*
TPA	*Tanzania Port Authority*
TRITA	*Tanzania Regional Immigration Training Academy*
UAE	*United Arab Emirates*
UN	*United Nations*
UN WOMEN	*United Nations – Women*
UNDP	*United Nations Development Programme*
UNHCR	*United Nations High Commissioner for Refugees*
UNICEF	*United Nations Children's Fund*
UNISFA	*United Nations Interim Security Force for Abyei*
UNMISS	*United Nations Mission in South Sudan*
UNMIT	*United Nations Intergrated Mission in Timor-Leste*
VETA	*Vocational Education and Training Authority*
WFP	*World Food Programme*

HOTUBA YA WAZIRI WA MAMBO YA NDANI YA NCHI MHE. INNOCENT LUGHA BASHUNGWA (MB.), AKIWASILISHA BUNGENI MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA KWA WIZARA YA MAMBO YA NDANI YA NCHI KWA MWAKA 2025/26

A. UTANGULIZI

1. ***Mheshimiwa Spika,*** naomba kutoa hoja kwamba, Bunge lako lipokee na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Mwaka 2024/25 na kupitisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Fedha kwa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa mwaka 2025/26.

2. ***Mheshimiwa Spika,*** awali ya yote namshukuru Mwenyezi Mungu kwa kunijalia afya njema na kuweza kuwasilisha katika Bunge hili kwa mara ya kwanza Hotuba ya Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Fedha kwa mwaka 2025/26 nikiwa Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi. Naomba nitumie fursa hii kumshukuru kwa dhati Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu kwa kuendelea kuniamini na kuniteua kuwa Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi tarehe 10 Desemba 2024. Aidha,

nampongeza Mhe. Rais kwa kuendelea kuliongoza vema Taifa letu katika nyanja mbalimbali za kitaifa na kimataifa.

3. ***Mheshimiwa Spika,*** Bunge lako, Watanzania na Dunia kwa ujumla imeendelea kushuhudia uwepo wa amani, usalama, utulivu na mshikamano katika Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Hii ni kutokana na uongozi na usimamizi madhubuti wa Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu. Utendaji na ufanisi wa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi pamoja na Vyombo vya Usalama vilivyopo chini yake unaendelea kuimarika kutokana na hatua zinazochukuliwa na Serikali ya Awamu ya Sita.

4. ***Mheshimiwa Spika,*** naomba nitumie nafasi hii kuwapongeza na kuwashukuru Viongozi wote wa Kitaifa kwa kumsaidia Mheshimiwa Rais kutekeleza majukumu yake pamoja na miongozo wanayonipatia ya kuboresha utendaji wa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi.

5. ***Mheshimiwa Spika,*** Viongozi hao ni pamoja na Mhe. Dkt. Philip Isdor Mpango, Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Dkt. Hussein

Ali Mwinyi, Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi, Mhe. Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb.), Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Dkt. Dotto Mashaka Biteko (Mb.), Naibu Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Waziri wa Nishati.

6. ***Mheshimiwa Spika,*** napenda kukushukuru wewe binafsi Mhe. Dkt. Tulia Ackson Mwansasu (Mb.), Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Rais wa Umoja wa Mabunge Duniani (IPU). Pia, namshukuru Mhe. Mussa Azzan Zungu (Mb.), Naibu Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kumsaidia Spika kuliongoza vema Bunge. Bunge hili limekuwa ni kielelezo na mfano wa kuigwa katika kuishauri Serikali ili kuleta maendeleo ya wananchi na Taifa kwa ujumla. Aidha, nawapongeza na kuwashukuru Wenyeviti wa Bunge, Katibu wa Bunge, Wenyeviti wa Kamati za Kudumu za Bunge na Waheshimiwa Wabunge wote kwa ushirikiano wanaoutoa katika kuboresha utekelezaji wa majukumu ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi.

7. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, namshukuru Mhe. Vita Rashid Kawawa Mbunge wa Jimbo la Namtumbo, na

Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama (NUU), Mhe. Vincent Paul Mbogo Mbunge wa Jimbo la Nkasi Kusini, Makamu Mwenyekiti wa Kamati ya NUU, Wajumbe na Sekretarieti ya Kamati hiyo. Kamati imechambua kwa kina Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara na kutoa ushauri uliosaidia kuboresha bajeti kwa mwaka 2025/26 na utendaji wa Wizara kwa ujumla. Katika kipindi kifupi ambacho nimefanya kazi na Kamati hii, nimefaidika na ushauri na maoni ya msingi yanayonisaidia kuimarisha utekelezaji wa kazi za Wizara.

8. ***Mheshimiwa Spika***, kipekee naishukuru kwa moyo wa dhati familia yangu (Mke wangu Jennifer na watoto wangu Santo, Solana, Sankara na Samora) kwa kunipa ushirikiano mkubwa na hivyo kunipa utulivu katika kusimamia majukumu ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi. Aidha,nawashukuru sana waajiri wangu, wananchi wa Jimbo la Karagwe kwa kushirikiana nami kwa maendeleo ya Wilaya yetu ya Karagwe.

Mapitio ya Mapato na Matumizi ya Fedha kwa Mwaka 2024/25

9. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2024/25 Wizara iliidhinishiwa bajeti ya jumla ya Shilingi trilioni 1.71. Kati ya fedha hizo, Shilingi bilioni 870.43 ni za Mishahara, Shilingi bilioni 551.58 za Matumizi Mengineyo na Shilingi bilioni 289.69 za Miradi ya Maendeleo. Kwa upande wa fedha za Miradi ya Maendeleo, Shilingi bilioni 285.63 ni fedha za ndani na Shilingi bilioni 4.06 ni fedha za nje.

10. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2025 jumla ya Shilingi trilioni 1.57 zimepokelewa na Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kutoka Wizara ya Fedha. Kati ya fedha hizo, Shilingi bilioni 684.68 ni kwa ajili ya Mishahara, Shilingi bilioni 502.92 ni za Matumizi Mengineyo na Shilingi bilioni 384.58 za utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Fedha zilizopokelewa ni sawa na asilimia 91.85 ya bajeti yote ya Wizara iliyoidhinishwa na Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

Ukusanyaji wa Maduhuli ya Serikali

11. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2024/25 Wizara ina lengo la kukusanya maduhuli ya Serikali ambayo ni jumla ya Shilingi bilioni 403.30. Hadi kufikia Aprili 2025 jumla ya Shilingi bilioni 318.53 zimekusanywa sawa na asilimia 78.98 ya lengo.

B. TAARIFA YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI KWA MWAKA 2024/25 NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA KWA MWAKA 2025/26

Mafanikio yaliyopatikana katika Mwaka 2024/25

12. ***Mheshimiwa Spika,*** katika utekelezaji wa mpango na bajeti kwa mwaka 2024/25 Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi imepata mafanikio mbalimbali yakiwemo:

Mafanikio ya Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa (NIDA)

13. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 jumla ya watu 844,994 walisajiliwa na kutambuliwa. Idadi hii imeongeza watu waliosajiliwa na

kutambuliwa tangu kuanza kwa usajili na utambuzi kufikia watu 25,854,970 sawa na asilimia 81.9 ya watu 31,582,976 wenye umri kuanzia miaka 18 kwa mujibu wa sensa ya watu na makazi ya mwaka 2022. Wizara imedhamiria kukamilisha usajili wa watu takribani milioni sita katika kipindi cha miaka mitatu kuanzia mwaka 2025/26 – 2027/28.

14. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, jumla ya Namba za Utambulisho wa Taifa (NIN) 757,189 zilizalishwa na kugawiwa kwa wananchi. Hivyo, kufanya jumla ya NIN zilizozalishwa kufikia 21,514,741 sawa na asilimia 83.2 ya idadi ya watu waliosajiliwa tangu kuanza kwa zoezi la usajili na utambuzi wa watu nchini. Namba za utambulisho (NIN) 17,879 ambazo bado hazijazalishiwa vitambulisho zinatarajiwa kukamilishwa kabla ya Juni 2025.

15. ***Mheshimiwa Spika***, katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 Serikali ya Awamu ya Sita imefanikiwa kuzalisha jumla ya Vitambulisho vya Taifa 1,243,105 na kufanya jumla ya vitambulisho vilivyozalishwa kufikia 21,308,774 sawa na asilimia 99 ya idadi ya Namba za Utambulisho 21,514,741 zilizozalishwa. Aidha, kwa

kipindi hicho jumla ya Vitambulisho vya 1,092,160 vimesambazwa kwa wananchi na kufanya jumla ya vitambulisho vilivyosambazwa kufikia 21,191,598.

Mafanikio ya Jeshi la Polisi

16. ***Mheshimiwa Spika***, nchi yetu imeendelea kudumisha amani, utulivu na usalama, hivyo kufanya nchi yetu kuwa kivutio kwa wawekezaji na wageni. Hali hiyo inatokana na Jeshi la Polisi kushirikiana na Vyombo vingine vya Ulinzi na Usalama.

17. ***Mheshimiwa Spika***, katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 makosa makubwa ya jinai yalitolewa taarifa katika vituo vya Polisi yalikuwa makosa 40,022 ikilinganishwa na makosa 43,147 yaliyotolewa taarifa katika kipindi kama hicho kwa mwaka 2023/24. Hivyo, makosa 3,125 yamepungua sawa na asilimia 7.2.

18. ***Mheshimiwa Spika***, jumla ya magari 218 yamepokelewa na Jeshi la Polisi kwa ajili ya matumizi ya Makamishna, Naibu Kamishna, Makamanda wa Polisi wa Mikoa/Vikosi, Wakuu wa Polisi Wilaya na Vitengo ndani ya Jeshi la Polisi, pamoja na pikipiki 105 za Polisi Kata na

Shehia. Upatikanaji wa magari na pikipiki utaimarisha utolewaji wa huduma kwa wananchi.

Mafanikio ya Jeshi la Magereza

19. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Jeshi la Magereza imefanikiwa kuondoa changamoto ya msongamano wa wafungwa na mahabusu magerezani. ***Hata hivyo, kupitia juhudi za Serikali ya Awamu ya Sita msongamano wa wafungwa na mahabusu magerezani umepungua kutoka 33,7640 mwaka 2020/21 hadi kufikia 27,088 mwezi Aprili 2025. Hii inaonesha wafungwa na mahabusu 6,676 wamepungua magerezani, sawa na asilimia 20 ya uwezo wa kisheria wa kuhifadhi wafungwa na mahabusu 29,902.***

20. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Jeshi la Magereza imefanikiwa kutumia nishati safi katika magereza yote 129 kwa ajili ya kupikia chakula cha wafungwa na mahabusu magerezani. Utekelezaji huu ni sawa na asilimia 100 ya lengo ya kupeleka nishati safi kwa magereza yote nchini. ***Namshukuru Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu kwa maelekezo yake***

juu ya matumizi ya nishati safi ambayo yamewezesha Jeshi la Magereza kupata mafaniko haya.

21. ***Mheshimiwa Spika,*** Serikali ya Awamu ya Sita imefanikiwa kuanza kutumia huduma ya mahakama mtandao ambayo kwa sasa inatolewa kwenye magereza 66 kati ya 129. Aidha, huduma ya mahakama mtandao kwa magereza 63 yaliyobaki itakamilika mwaka 2028/29. Utolewaji wa huduma hiyo umesaidia kuharakisha usikilizaji wa mashauri ya mahabusu, kupunguza gharama kwa Serikali katika usafirishaji wa wafungwa na mahabusu, kuokoa muda wa kusikilizwa mashauri ya wafungwa na mahabusu na upatikanaji wa haki kwa wakati, kuboresha hifadhi na kumbukumbu za mashauri.

Mafanikio ya Jeshi la Zimamoto na Uokoaji

22. ***Mheshimiwa Spika,*** mafanikio mengine ni kutekelezwa kwa mradi wa ununuzi wa mitambo na vifaa vya kuzima moto na uokoaji wenye thamani ya Dola za Marekani milioni 100. Hadi kufikia Aprili 2025 Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kupitia Jeshi la Zimamoto na Uokoaji imepokea magari 40 ya kubebea majeruhi wa majanga, magari 30 ya mawasiliano na kuongoza

operesheni za kuzimamoto na uokoaji, karakana sita (6) zinazohamishika kwa ajili ya matengenezo ya magari na mitambo.

Mafanikio ya Idara ya Uhamiaji

23. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia huduma za uhamiaji imewezesha uingiaji wa wageni kuongezeka kufikia 1,839,342 katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 ikilinganishwa na wageni 511,243 walioingia nchini kwa kipindi kama hicho mwaka 2020/21. ***Hizi ni juhudi za Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania zilizofanywa na Serikali ya Awamu ya Sita kupitia mikakati mbalimbali ikiwemo Filamu ya Royal Tour.***

Ongezeko la Bajeti

24. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha miaka minne ya Serikali ya Awamu ya Sita bajeti ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi imeongezeka kutoka Shilingi bilioni 939.08 mwaka 2021/22 hadi kufikia Shilingi trilioni 2.06 mwaka 2025/26, sawa na ongezeko la asilimia 120. ***Namshukuru kwa dhati Mhe. Dkt. Samia Suluhu***

Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu kwa kuongeza bajeti ya Wizara ambayo imeendelea kuboresha utendaji na kuongeza ufanisi katika kutoa huduma kwa wananchi.

Mafunzo na Upandishaji Vyeo

25. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 Wizara imeweza kutoa mafunzo kwa jumla ya Maafisa, Wakaguzi, Askari na Watumishi raia 15,800 ndani na nje ya nchi; na kupandishwa vyeo Maafisa, Wakaguzi na Askari 20,706 katika ngazi mbalimbali. Mafunzo hayo na upandishwaji vyeo umesaidia kuongeza morali ya utendaji kazi na ufanisi.

Uzinduzi wa Mikakati ya Mawasiliano ya Wizara

26. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara imefanikiwa kuzindua Mikakati sita (6) ya Mawasiliano ambayo imeanza kutekelezwa kuanzia mwaka 2024/25 – 2025/26. Mikakati hiyo ilizinduliwa tarehe 09 Januari 2025 kwa lengo la kuimarisha utolewaji wa elimu na taarifa kwa umma.

Maeneo ya Kipaumbele katika Bajeti ya Mwaka 2025/26

27. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26 Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi itatekeleza maeneo matano (5) ya kipaumbele yafuatayo:

(i.) Kuendelea kudumisha usalama wa raia na mali zao;

(ii.) Kuendelea na utekelezaji wa maelekezo ya Mhe. Rais kuhusu Tume ya Haki Jinai;

(iii.) Kuboresha na kujenga miundombinu ya ofisi na makazi ya Maafisa, Wakaguzi na Askari;

(iv.) Kuimarisha na kuboresha huduma za Uhamiaji Mtandao; na

(v.) Kuanza zoezi la usajili na utambuzi wa watu chini ya umri wa miaka 18.

Upandishaji Vyeo

28. ***Mheshimiwa Spika,*** kuanzia Julai 2024 hadi Aprili 2025 Wizara imewapandisha vyeo jumla ya watumishi

20,706 katika ngazi mbalimbali za uongozi. Kati ya hao, watumishi 52 wa Makao Makuu ya Wizara, watumishi 16,896 ni wa Jeshi la Polisi, 518 wa Jeshi la Magereza, 1,120 wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji, 1,745 wa Idara ya Uhamiaji na 375 wa NIDA. Upandishwaji vyeo umeongeza morali na ufanisi katika utendaji kazi kwa watumishi.

29. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26 Wizara itawapandisha vyeo jumla ya watumishi 12,272. Kati ya hao, watumishi 123 ni wa Makao Makuu ya Wizara, 8,325 wa Jeshi la Polisi, 3,551 wa Jeshi la Magereza, 48 wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji, 166 wa Idara ya Uhamiaji na 59 wa NIDA.

Ajira kwa Askari na Watumishi Raia

30. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 Wizara imeajiri jumla ya watumishi 19,411. Kati ya watumishi hao, 49 wa Makao Makuu ya Wizara, 17,605 Jeshi la Polisi, 725 Jeshi la Magereza, 425 Jeshi la Zimamoto na Uokoaji, 558 Idara ya Uhamiaji na 49 NIDA.

31. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara inatarajia kuajiri watumishi 7,666 kwa mwaka 2025/26. Kati ya hao, watumishi 56 wa Makao Makuu ya Wizara, 5,237 Jeshi la Polisi, 766 Jeshi la Magereza, 1,000 Jeshi la Zimamoto na Uokoaji, 457 Idara ya Uhamiaji na 150 NIDA.

Mafunzo kwa Watumishi

32. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025, Wizara imewezesha mafunzo ya kuwajengea uwezo jumla ya maafisa, askari na watumishi raia 15,849 ndani na nje ya nchi. Kati ya hao, watumishi 166 ni wa Makao Makuu ya Wizara, 11,268 Jeshi la Polisi, 789 Jeshi la Magereza, 1,446 Jeshi la Zimamoto na Uokoaji, 2,104 Idara ya Uhamiaji na 76 NIDA. Mafunzo hayo yameboresha utendaji kazi na kuongeza ufanisi wa Wizara.

33. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26 Wizara imetenga jumla ya Shilingi bilioni 34.88 ili kuwezesha mafunzo kwa watumishi 30,879. Kati ya hao, watumishi 138 ni wa Makao Makuu ya Wizara; 22,500 Jeshi la Polisi, 3,241 Jeshi la Magereza, 2,347 Jeshi la Zimamoto na Uokoaji, 2,611 Idara ya Uhamiaji na 42 wa NIDA.

Maeneo ya Ujenzi wa Ofisi, Vituo na Makazi

34. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 Shilingi bilioni 1.20 zimepokelewa na Wizara kwa ajili ya upatikanaji wa maeneo 177. Kati ya maeneo hayo 117 ya Jeshi la Polisi, 23 ya Jeshi la Magereza, saba (7) ya Jeshi la Zimamoto na Uokoaji na 30 ya Idara ya Uhamiaji. Maeneo hayo ni kwa ajili ya ujenzi wa ofisi, vituo na makazi kwa Maafisa, Wakaguzi na Askari.

35. ***Mheshimiwa Spika,*** jumla ya Shilingi bilioni 2.04 zimetengwa kwa mwaka 2025/26 ili kuwezesha upatikanaji wa maeneo kwa ajili ya ujenzi wa ofisi, vituo na makazi kwa Maafisa, Wakaguzi na Askari. Kati ya fedha hizo Shilingi milioni 532.45 za Jeshi la Polisi, Shilingi milioni 795.76 za Jeshi la Magereza, Shilingi milioni 600 za Jeshi la Zimamoto na Uokoaji na Shilingi milioni 120 za Idara ya Uhamiaji.

Makazi kwa Maafisa, Wakaguzi na Askari

36. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2025 jumla ya Shilingi bilioni 18.85 zimepokelewa kwa ajili ya

ukarabati na ujenzi wa makazi kwa Maafisa, Wakaguzi na Askari. Kati ya fedha hizo, Shilingi bilioni 14.71 ni za Jeshi la Polisi ambapo Shilingi bilioni 14.07 ni kwa ajili ya ujenzi wa nyumba za makazi kwa Maafisa, Wakaguzi na Askari na Shilingi milioni 641.59 za ukarabati wa nyumba za makazi na Shilingi milioni 147.88 za Jeshi la Magereza za ujenzi wa nyumba tano (5) za Askari Gereza Kalilankulukulu mkoani Katavi.

37. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, Shilingi bilioni 2.50 ni kwa ajili ya kuendeleza ujenzi wa majengo mawili (2) ya ghorofa ya makazi ya Askari wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji Kikombo Jijini Dodoma na Shilingi bilioni 1.50 za ujenzi wa ghorofa moja (1) la makazi ya Maafisa, Wakaguzi na Askari wa Idara ya Uhamiaji Msalato Jijini Dodoma. Ujenzi huo utaongeza morali katika utendaji kazi kwa watendaji hao.

38. ***Mheshimiwa Spika,*** Shilingi bilioni 22.50 zimetengwa katika mwaka 2025/26 kwa ajili ya ukamilishaji na uanzishaji wa ujenzi mpya wa Makazi kwa Maafisa, Wakaguzi na Askari wa Jeshi la Polisi. Kati ya fedha hizo Shilingi milioni 139 ni kwa ajili ya ujenzi wa *rest*

house, Shilingi milioni 86.67 za ukarabati wa nyumba za kuishi familia za Askari na Shilingi bilioni 22.28 kwa ajili ya ujenzi wa nyumba za kuishi familia za Askari, mabweni ya wanafunzi na watumishi katika vyuo vya mafunzo ya Polisi Tanzania.

JESHI LA POLISI

Hali ya Usalama Nchini

39. ***Mheshimiwa Spika***, kwa kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 Jeshi la Polisi kwa kushirikiana na Vyombo vya Ulinzi na Usalama limefanya doria, misako na operesheni za kubaini, kuzuia, kutanzua na kupambana na uhalifu nchini ikiwemo kwenye barabara kuu na mipakani. Ushirikiano huo umewezesha kudumisha amani na utulivu, hivyo kuifanya nchi yetu kuendelea kuwa kivutio kwa wawekezaji na watalii. Aidha, elimu kwa umma juu ya utekelezaji wa dhana ya ulinzi shirikishi katika kupambana na uhalifu imetolewa.

40. ***Mheshimiwa Spika***, katika kipindi husika makosa makubwa ya jinai 40,022 yalitolewa taarifa katika vituo vya Polisi nchini ikilinganishwa na makosa 43,147

yaliyotolewa taarifa katika kipindi kama hicho kwa mwaka 2023/24. Takwimu hizi zinaonesha kuwa makosa 3,125 yamepungua sawa na asilimia 7.2. Kupungua kwa makosa hayo kunatokana na elimu inayotolewa kwa jamii, doria, misako na operesheni zinazofanywa kwa kushirikiana na vyombo vingine vya ulinzi na usalama.

41. ***Mheshimiwa Spika***, operesheni nyingine zilizofanyika ni kudhibiti uhalifu wa matumizi ya silaha ambapo silaha 184 na risasi 429 zilikamatwa katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025. Silaha hizo ni *Shortgun* 23, bastola 10, *rifle* nne (4), *Mark IV* tatu (3) na Magobole 144. Aidha, nyara za Serikali 2,092 zenye uzito wa kilogramu 23,459.75 zilikamatwa na watuhumiwa 769 walifikishwa mahakamani na kesi zao zipo katika hatua mbalimbali.

Uhalifu wa Kimtandao (Cyber Crimes)

42. ***Mheshimiwa Spika***, uhalifu wa kimtandao umekuwa tishio duniani na hapa nchini kutokana na maendeleo ya sayansi na teknolojia. Katika kipindi cha Julai 2024 hadi April 2025, jumla ya makosa 748

yaliripotiwa katika Vituo vya Polisi ikilinganishwa na makosa 865 yaliyoripotiwa kwa kipindi kama hicho mwaka 2023/24. Makosa 117 yamepungua sawa na asilimia 13.5. Kupungua kwa makosa hayo kunatokana na operesheni, kuimarishwa kwa doria mtandaoni (On line Patrol) pamoja na elimu inayoendelea kutolewa kwa wananchi kuhusu matumizi sahihi ya mitandao.

43. ***Mheshimiwa Spika***, pia, operesheni iliyofanywa na Jeshi la Polisi kwa kushirikiana na Mamlaka ya Mawasiliano (TCRA) katika Mikoa ya Morogoro (Ifakara), Rukwa (Sumbawanga), Dar es Salaam (Kinondoni na Ilala), Mbeya (Mbeya Mjini), Arusha (Arusha Mjini) na Singida (Singida Mjini) iliwezesha kukamatwa kwa watuhumiwa 66. Aidha, mashauri 50 yalifunguliwa kutokana na operesheni hiyo, ambapo mashauri 34 yako mahakamani na mashauri 16 yako chini ya upelelezi. ***Natoa pongezi kwa Jeshi la Polisi kwa kufanya operesheni hiyo na ninaagiza iwe***

endelevu. Aidha, natoa onyo kwa watu kujiepusha na uhalifu huo.

44. ***Mheshimiwa Spika***, katika kukabiliana na changamoto ya uhalifu wa kifedha Jeshi la Polisi kwa kushirikiana na taasisi nyingine ikiwemo TCRA limeendelea kuchukua hatua za kudhibiti vitendo hivyo. Hatua hizo zimewezesha uhalifu wa kifedha kupungua kwa makosa 90 kutoka makosa 802 mwaka 2023/24 hadi 636 mwaka 2024/25 sawa na asilimia 11.2. Hatua nyingine ni Jeshi la Polisi kuendelea na ununuzi wa vitendea kazi vya kisasa, kuwapatia mafunzo watendaji ili kuendana na teknolojia na kutoa elimu kwa umma kuhusu uhalifu wa kifedha kwa kutumia mitandao ya simu na ya kijamii.

45. ***Mheshimiwa Spika***, ili kukabiliana na uhalifu wa kifedha na kuondoa changamoto hiyo kwa wananchi katika mwaka 2025/26 Jeshi la Polisi litaendelea kuwajengea uwezo watendaji waliopo Kitengo cha Upelelezi wa Uhalifu wa Kifedha (FCU), kuimarisha ushirikiano na wadau, matumizi ya vifaa vya kisasa na kutoa elimu kwa wananchi kuhusu umuhimu wa kulinda

taarifa za nywila. Aidha, Shilingi bilioni 2.3 zimetengwa kwa ajili ya kugharamia upatikanaji wa taarifa za upelelezi wa makosa ya jinai sanjari na kufanya operesheni za uhalifu wa kifedha.

Usalama Barabarani

46. ***Mheshimiwa Spika***, takwimu zinaonesha katika kipindi cha mwezi Julai 2024 hadi Aprili, 2025, jumla ya matukio 1,322 yameripotiwa katika Vituo vya Polisi ikilinganishwa na matukio 1,463 yaliyoripotiwa kipindi kama hicho cha mwaka 2023/24. Hii inaonesha matukio 141 yamepungua sawa na asilimia 9.6. Aidha, katika kipindi hicho watu waliokufa kutokana na ajali ni 1,275 ikilinganishwa na idadi ya watu 1,408 waliokufa kwa kipindi kama hicho cha mwaka 2023/24. Hivyo, idadi ya watu waliokufa kwa ajali za barabarani imepungua kwa watu 133 sawa na asilimia 9.4.

47. ***Mheshimiwa Spika***, watu 2,278 walijeruhiwa kutokana na ajali kwa kipindi cha mwezi Julai 2024 hadi Aprili 2025, ikilinganishwa na watu 2,166 waliojeruhiwa kwa kipindi kama hicho katika mwaka 2023/24. Hili ni ongezeko la watu 112 sawa na asilimia 5.2. Mikakati ya

Jeshi la Polisi katika kudhibiti matukio ya ajali barabarani ni ifuatayo:

a) **Kutoa elimu kwa wananchi:** Kuendelea kutoa elimu kuhusu usalama barabarani kwa madereva, waendesha baiskeli na watembea kwa miguu katika matumizi sahihi ya barabara wakati wote. Elimu hiyo itatolewa katika maeneo yenye mikusanyiko mikubwa ya watu ikiwemo mikutano ya jamii, vituo vya usafiri vya mabasi, treni, teksi na bodaboda. Elimu hiyo pia itaendelea kutolewa kupitia vyombo vya habari, mitandao ya kijamii na tovuti.

b) **Mafunzo kwa Madereva**: kuendelea kuimarisha na kusimamia mafunzo kwa madereva wapya na kutoa mafunzo ya ziada kwa madereva waliopo kazini kuhusu sheria na kanuni za barabarani.

c) **Kuendelea kuboresha miundombinu:** kuendelea kutoa ushauri kwa sekta ya umma na sekta binafsi katika kujenga barabara salama na kuboresha alama na taa za barabarani, kujenga madaraja ya waenda kwa miguu na vidhibiti mwendo kama matuta.

d) Kuimarisha utekelezaji wa sheria: kuendelea kufanya ukaguzi wa mara kwa mara wa magari ili kuhakikisha yanafuata viwango vya usalama na kufuata kanuni, sheria na taratibu za usalama barabarani. Pia, kuchukua na kusimamia sheria na adhabu kali kwa madereva wasiozingatia sheria za barabarani kama vile kuendesha kwa kasi, ulevi na matumizi ya simu wakati wa kuendesha vyombo vya moto, sambamba na kuendelea kufanya doria za masafa marefu (High way Patrol).

e) Kuwekeza katika TEHAMA na Teknolojia: kutumia teknolojia ya GPS kufuatilia mienendo ya magari yanapokuwa barabarani na kutoa taarifa za papo hapo za hali ya barabara. Vilevile, kuweka kamera za usalama barabarani katika maeneo muhimu ili kufuatilia mienendo ya madereva na kudhibiti ukiukaji wa sheria.

48. ***Mheshimiwa Spika***, maelezo ya kina kuhusu matumizi ya teknolojia katika kupambana na ajali barabarani pamoja na uhalifu kwa ujumla ni kama ilivyoelezwa kwa kina katika Aya ya 42 – 45 ya Hotuba.

Ushirikishwaji wa Wananchi katika Kubaini, Kuzuia na Kutanzua Uhalifu

49. ***Mheshimiwa Spika***, changamoto zinazokabili utekelezaji wa dhana ya Polisi Jamii nchini Tanzania ni pamoja na: uelewa mdogo wa dhana ya Polisi Jamii kwa wananchi na kusababisha ushiriki mdogo kutoka kwa jamii katika kutoa taarifa za uhalifu na wahalifu; uhaba wa askari, upungufu wa vitendea kazi ikiwemo magari na pikipiki.

50. ***Mheshimiwa Spika***, katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 Jeshi la Polisi limetoa elimu kuhusu kuzuia na kukabiliana na unyanyasaji wa kijinsia na ukatili dhidi ya wanawake na watoto. Elimu hiyo imetolewa kwa wananchi 7,261,728 wakiwemo mabalozi wa amani, Viongozi wa Dini, Viongozi wa Serikali za Mitaa, wawakilishi wa vikundi vya ulinzi shirikishi, wanawake, vijana na kundi la watu wenye mahitaji maalum.

51. ***Mheshimiwa Spika***, vilevile, mafunzo ya awali ya Utangulizi wa Mahojiano ya Kisayansi kwa Wanawake na Watoto yametolewa kwa watendaji 60 wa dawati la jinsia na watoto ili kuwajengea uwezo wa kushughulikia matukio

ya ukatili wa kijinsia na unyanyasaji dhidi ya watoto. Mafunzo hayo yamefadhiliwa na Shirika la Maendeleo la Ujerumani (GIZ). Aidha, Jeshi la Polisi limefanya mapitio ya mitaala ya kufundishia na kujifunzia somo la kuzuia ukatili wa kijinsia na unyanyasaji dhidi ya watoto.

52. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kudhibiti mmomonyoko wa maadili na ukatili dhidi ya watoto, Jeshi la Polisi limezindua rasmi kampeni ya **"Tuwaambie kabla hawajaharibiwa"** tarehe 18 Agosti 2024. Hadi kufikia Aprili 2025 kampeni hiyo imewafikia jumla ya wanafunzi 196,458 ili kuwajengea uelewa na uwezo wa kubaini viashiria vya ukatili wa kijinsia na makosa mengine wanapokuwa katika mazingira mapya. Kati ya hao wanafunzi 86,935 ni wa kidato cha kwanza, 62,411 wa kidato cha tano na 47,112 wa mwaka wa kwanza wa elimu ya vyuo vikuu na vyuo vya kati.

53. ***Mheshimiwa Spika***, Jeshi la Polisi limeratibu ushiriki wa watendaji 19 katika mkutano wa shirikisho la Askari wa kike na wasimamizi wa sheria duniani uliofanyika Oktoba 2024 katika Jiji la Chicago, Marekani. Vilevile, watendaji 20 walipata mafunzo nchini Ujerumani

kuhusu masuala ya kuzuia na kupambana na ukatili wa kijinsia na unyanyasaji dhidi ya watoto. Pia, Jeshi limezindua mradi uitwao "**Jamii Shirikishi katika Uzalendo na Ulinzi**" uliofanyika mkoani Lindi kwa lengo la kuwashirikisha wananchi wazalendo kwenye ulinzi na usalama.

54. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26 Jeshi la Polisi litaendelea kuwashirikisha wananchi ili kubaini, kuzuia na kutanzua uhalifu katika maeneo yao. Aidha, Shilingi bilioni 30 zimetengwa kwa ajili ya mafunzo kwa watendaji ikiwemo kutoa elimu kuhusu namna ya kushughulikia ukatili wa kijinsia na unyanyasaji kwa wanawake na watoto. Shilingi milioni 18.50 zimetengwa kugharamia vipindi vya kuelimisha umma kupitia redio na runinga na kuendelea kushirikisha wadau katika kufadhili mafunzo, warsha na makongamano.

Ulinzi wa Amani Nje ya Nchi

55. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2024/25 Jeshi la Polisi limeshiriki katika operesheni za ulinzi wa amani nje ya nchi ambapo Askari 41 wapo misheni zifuatazo: UNMISS 19 na UNISFA watatu (3) – Sudani Kusini;

MONUSCO 18 – Jamhuri ya Demokrasia ya Congo (DRC); na MINUSCA mmoja (1) – Afrika ya Kati. Ushiriki endelevu katika kazi za Ulinzi wa Amani nje ya nchi unawawezesha Askari kuongeza ujuzi, uzoefu na nidhamu inayokidhi viwango vya kitaifa na kimataifa. Katika mwaka 2025/26, Jeshi la Polisi litaendelea kutoa nafasi kwa Askari kushiriki katika operesheni za ulinzi wa amani nje ya nchi.

Ujenzi wa Ofisi za Makamanda wa Polisi wa Mikoa

56. ***Mheshimiwa Spika,*** kupitia Mfuko wa Tuzo na Tozo, ujenzi wa ofisi za Makamanda wa Polisi wa Mikoa unaendelea, ambapo Mkoa wa Manyara umefikia asilimia 67, Geita asilimia 95 na Mtwara asilimia 78. Miradi hiyo imepangwa kukamilika ifikapo Julai 2025. Vilevile, ujenzi wa ofisi za Makamanda wa Mikoa ya Rufiji, Songwe na Simiyu umeanza na unaendelea. Miradi hii yote imepokea jumla ya Shilingi bilioni 1.60 mwezi Aprili 2025.

57. ***Mheshimiwa Spika,*** ukarabati ofisi ya Kikosi cha Kutuliza Ghasia Ziwani Mkoa wa Mjini Magharibi umekamilika kwa gharama ya Shilingi milioni 113.14. Aidha, Shilingi milioni 875.27 zimetumika kukamilisha

ujenzi wa jengo la Makao Makuu ya Kikosi cha Kutuliza Ghasia Madengi Hill Jijini Dodoma. Pia, Shilingi milioni 48 zimetumika kwa ajili ya ukarabati wa jengo la Kamanda wa Polisi wa Mkoa wa Mjini Magharibi Unguja.

Ujenzi, Ukarabati wa Majengo na Vituo vya Polisi

58. ***Mheshimiwa Spika,*** ujenzi na ukarabati wa vituo 31 vya Polisi unaendelea kwa gharama za Shilingi bilioni 5.52 kama ifuatavyo: Vituo vitatu (3) vya Daraja ‘A’ kwa gharama ya Shilingi milioni 850; Vituo sita (6) vya Daraja ‘B’ kwa gharama ya Shilingi bilioni 2.16; na Vituo 22 vya Daraja ‘C’ kwa gharama ya Shilingi bilioni 2.51. Aidha, ukarabati umefanyika katika Kituo cha Polisi Daraja ‘A’ Mkoa wa Tabora kwa gharama ya Shilingi milioni 100. Pia, Shilingi milioni 65 zimepokelewa kwa ajili ya kuanza ujenzi wa Kituo cha Polisi Daraja ‘B’ Micheweni, Mkoa wa Kaskazini Pemba**.**

59. ***Mheshimiwa Spika***, Jeshi la Polisi limekamilisha ukarabati wa jengo la ghorofa mbili Kambi ya Ziwani Mkoa wa Mjini Magharibi kwa gharama ya Shilingi milioni 182.19, ghorofa mbili Kambi ya Oysterbay – Dar es Salaam kwa gharama ya Shilingi milioni 50, ghorofa tatu

Kambi ya barabara ya Kilwa katika Mkoa wa kipolisi Temeke kwa gharama ya Shilingi milioni 101.9, ukumbi wa mikutano Mkoa wa Dodoma kwa gharama ya Shilingi milioni 382.1 na maktaba ya Chuo cha Polisi Zanzibar - Shilingi milioni 100.

60. ***Mheshimiwa Spika,*** ujenzi wa miradi ifuatayo unaendelea: ghorofa moja la kuishi Askari 12 na familia zao katika Shule ya Polisi Moshi kwa gharama ya Shilingi milioni 475; Zahanati ya Polisi Mkoa wa Songwe – Shilingi milioni 330; jengo la Idara ya wagonjwa wanaotibiwa na kuondoka (OPD) katika Hospitali ya Rufaa ya Jeshi la Polisi barabara ya Kilwa Dar es Salaam – Shilingi milioni 528; na jengo la TEHAMA Makao Makuu Dodoma – Shilingi milioni 300. Pia, Shilingi milioni 58 zimetumika kukarabati jengo la ofisi ya kushughulikia makosa ya kimtandao (Cyber Crime) Dar es Salaam na Shilingi milioni 58 zimetumika kukarabati Ofisi za uchunguzi wa vinasaba (DNA).

Upatikanaji wa Vitendea Kazi

61. ***Mheshimiwa Spika***, katika kuongeza ufanisi wa utoaji huduma kwa wananchi, Jeshi la Polisi limepokea

Shilingi bilioni 34.78 kwa ajili ya ununuzi wa magari 275 ya Wakuu wa Upelelezi wa Mikoa, Wakuu wa Vikosi vya Kutuliza Ghasia na Wakuu wa Upelelezi wa Wilaya taratibu za ununuzi zinaendelea. Magari hayo yanatarajiwa kupokelewa mwishoni mwa mwezi Juni 2025. Upatikanaji wa magari hayo mapya na ya kisasa yataendelea kurahisisha utendaji kazi wa Jeshi ikiwemo kufanya doria za masafa marefu ili kuzuia matukio ya usalama barabarani na makosa ya jinai, kuharakisha upelelezi wa kesi na kuwewezesha Maafisa na Askari kuwahi kwenye maeneo ya matukio (Crime scene).

62. ***Mheshimiwa Spika***, Wizara kupitia Jeshi la Polisi ilipokea magari 218 kwa ajili ya matumizi ya Makamishna, Naibu Kamishna, Makamanda wa Polisi wa Mikoa/Vikosi, Wakuu wa Polisi Wilaya na Vitengo ndani ya Jeshi la Polisi pamoja na pikipiki 105 za Polisi Kata na Shehia. Pikipiki na magari hayo yalipokelewa mwezi Machi na Aprili 2025.

63. **Mheshimiwa Spika,** pia Jeshi la Polisi limetumia Shilingi bilioni 13.74 kwa ajili ya ununuzi wa redio 6,010 za masafa marefu na mafupi (radio calls) na Shilingi bilioni

7 zimetumika kununua vifaa vya mradi wa alama za vidole *Automated Fingerprint Informan System (AFIS).*

64. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, Jeshi la Polisi limepokea Shilingi bilioni 12.47 kwa ajili ya ununuzi wa sare za Maafisa, Wakaguzi na Askari pamoja na ununuzi wa vifaa vya ushonaji. Upatikanaji wa sare hizo utaendelea kuimarisha na kuongeza ari ya utendaji kazi sanjari na kuongeza unadhifu. Aidha, kamera za *video* za Wakuu wa Uchunguzi wa Kisayansi wa Mikoa katika mikoa 35 zimenunuliwa kwa gharama ya Shilingi milioni 495. Upatikanaji wa vifaa hivyo utaimarisha utolewaji wa huduma kwa wananchi.

Upimaji wa Viwanja kwa Maeneo ya Polisi

65. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Jeshi la Polisi limepima na kulipa fidia katika maeneo saba (7) yenye mita za mraba 372,427.16 kwenye Mikoa ya Shinyanga na Dodoma kwa gharama ya Shilingi milioni 659. Upatikanaji wa maeneo hayo utawezesha kuendelea kuboresha mazingira ya ofisi na makazi kwa Maafisa, Wakaguzi na Askari. Aidha, itasaidia kuepusha migogoro ya ardhi kati ya Jeshi la Polisi na

wananchi. Katika mwaka 2025/26, Jeshi la Polisi limetenga Shilingi milioni 532.45 kwa ajili ya kupima viwanja, kupata maeneo mapya na kulipa fidia.

Fidia na Matibabu kwa Askari

66. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2024/25 Jeshi la Polisi limetumia Shilingi milioni 520.81 kutoka katika Mfuko wa Tuzo na Tozo kwa ajili ya kugharamia matibabu yasiyo kwenye bima ya afya kwa Askari 17 na familia zao sanjari na kulipia fidia kwa Askari 66 walioumia na wengine kufariki wakiwa wanatekeleza majukumu yao ya kazi. Kupitia Mfuko huo maisha yameokolewa kwa baadhi ya Maafisa, Wakaguzi na Askari waliohitaji matibabu ya haraka. Pia, limeendelea kutia hamasa na kuleta ufanisi wa kutekeleza majukumu ya Jeshi la Polisi.

67. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2025/26 Jeshi la Polisi limetenga Shilingi bilioni 2.70 katika Mpango wa Matumizi wa Mfuko wa Tuzo na Tozo kwa ajili ya kugharamia matibabu ya Askari na familia zao pamoja na fedha za kulipa fidia kwa Askari watakaoumia au kufariki wakiwa wanatekeleza majukumu ya Jeshi la Polisi.

Miradi ya kipaumbele ya Jeshi la Polisi katika Mwaka 2025/26

68. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2025/26 Jeshi la Polisi litaendelea na utekelezaji wa miradi ya kipaumbele ifuatayo: ujenzi wa ofisi na nyumba za makazi ya askari – Shilingi bilioni 10.30; ukarabati wa nyumba za askari – Shilingi milioni 86.67; ujenzi wa vituo vya polisi – Shilingi milioni 868.51; umaliziaji wa ujenzi wa Zahanati ya Polisi Mkoa wa Njombe - Shilingi milioni 150; ujenzi wa mabweni na madarasa katika shule na vyuo vya Polisi nchini – Shilingi bilioni 15.92; na ununuzi wa vitendea kazi – Shilingi bilioni 194.95.

SHIRIKA LA UZALISHAJI MALI LA JESHI LA POLISI

69. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Polisi limeendelea na utekelezaji wa miradi ya kimkakati, huduma na biashara. Lengo ni kuendelea kuboresha miundombinu ya Jeshi la Polisi ili liendelee kutekeleza majukumu yake ya msingi kwa ufanisi. Miradi hiyo ni pamoja na:

a) Mradi wa Miji Salama (Safer Cities)

70. ***Mheshimiwa Spika,*** maandalizi ya utekelezaji wa Mradi wa Miji Salama awamu ya kwanza yamekamilika ikiwemo kubainisha maeneo yatakayofungwa kamera 4,100 katika Mikoa ya Arusha, Dar es Salaam na Dodoma. Mradi utagharimu Dola za Marekani milioni 145.2 na hadi kufikia Aprili 2025 Dola za Marekani milioni 80 sawa na takribani Shilingi bilioni 231.07 zimetolewa kwa Shirika hilo kupitia mkopo wa gharama nafuu kutoka Abu Dhabi Exports Office (ADEX). Fedha hizo zitatumika kutekeleza awamu ya kwanza ya mradi katika mikoa hiyo mitatu (3).

b) Mradi wa Ujenzi wa Vituo vya Ukaguzi wa Vyombo vya Moto

71. ***Mheshimiwa Spika,*** mradi huu unatekelezwa kwa ubia kati ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi (PPP) baada ya kukidhi matakwa ya Sheria ya Ubia kati ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi, Sura ya 103 ya mwaka 2023. Taratibu za kumpata mbia zimekamilika na mkataba wa utekelezaji unatarajiwa kusainiwa katika mwaka 2025/26.

72. ***Mheshimiwa spika,*** mradi utahusu ujenzi wa vituo vya kisasa vya ukaguzi wa vyombo vya moto ikiwemo vituo hamishika vitano (5). Mradi utagharimu wastani wa Dola za Marekani milioni 116.94 sawa na takribani Shilingi bilioni 298.80.

c) Mradi wa Highway Patrol

73. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Polisi kwa kushirikiana na wabia wa sekta binafsi linatarajia kuwekeza katika miundombinu ya kidijitali itakayoweza kubaini makosa ya usalama barabarani katika barabara kuu nchini. Lengo la mradi huu ni kubaini makosa ya usalama barabarani yanayosababishwa na tabia za kibinadamu. Mradi utatekelezwa kwa awamu, ambapo awamu ya kwanza itahusisha barabara ya Dar es Salaam (Kijazi interchange) hadi Dodoma (Bunge). Katika awamu hii jumla ya Dola za Marekani milioni 19.94 sawa na takribani Shilingi bilioni 50.95 zinatarajiwa kutumika. Mradi unatarajiwa kuanza kutekelezwa katika mwaka 2025/26.

Mafunzo ya Umahiri wa Matumizi ya Silaha za Moto

74. ***Mheshimiwa Spika,*** pamoja na utekelezaji wa miradi ya kimkakati, Shirika limetoa mafunzo ya umahiri kwa wamiliki wa silaha binafsi, taasisi na kampuni za ulinzi kwa mujibu wa Sheria ya Udhibiti wa Silaha na Risasi, Sura ya 223 na Kanuni zake za mwaka 2016. Kwa kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 jumla ya wamiliki 1,700 wamepatiwa mafunzo nchi nzima. Katika mwaka 2025/26 mafunzo hayo yataendelea kutolewa ili kuwapatia wamiliki weledi na namna bora ya matumizi ya silaha ili zisilete madhara kwa jamii.

75. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2024/25 Shirika limefanya shughuli za kibiashara ikiwemo kutoa huduma ya usafirishaji wa magari kutoka Bandari ya Dar es Salaam kwenda kwenye bandari kavu, huduma ya ulinzi, shughuli za ushonaji wa sare na usindikizaji wa fedha na vito vya thamani. Shughuli hizo zimewezesha kupatikana kwa mapato ya jumla ya Shilingi bilioni 1.75. Katika mwaka 2025/26 Shirika litaendelea na biashara hizo kwa kukuza wigo wa kazi ili kuongeza mapato.

JESHI LA MAGEREZA

Hali ya Ulinzi na Usalama Magerezani

76. ***Mheshimiwa Spika,*** Jeshi la Magereza limeendelea kutekeleza majukumu yake ya msingi ya kupokea, kuhifadhi na kuwahudumia wafungwa na mahabusu wanaoletwa magerezani kwa mujibu wa sheria. Kuanzia Julai 2024 hadi Aprili 2025, magereza yote nchini yalihifadhi jumla ya wafungwa na mahabusu 27,088. Kati ya idadi hiyo, wafungwa walikuwa 19,400 na mahabusu 7,688.

77. ***Mheshimiwa Spika,*** hayo ni mafanikio makubwa ya kupungua kwa msongamano magerezani kwa asilimia 20 ikilinganishwa na wafungwa na mahabusu 33,764 waliokuwepo magerezani kwa miaka mitano (5) iliyopita (2020/21 – 2024/25). Kupungua kwa msongamano magerezani kumechangiwa na jitihada za Serikali zikiwemo:

a) Matumizi ya Adhabu Mbadala

78. ***Mheshimiwa Spika,*** matumizi ya adhabu mbadala yamesaidia kuleta mabadiliko chanya ya tabia kwa

wafungwa na kupunguza msongamano magerezani. Kuanzia Julai 2024 hadi Aprili 2025, wafungwa 230 wamenufaika kupitia utaratibu wa *parole* na 1,415 kupitia Kifungo cha Nje (Extra Mural Labour – EML).

79. ***Mheshimiwa Spika,*** huduma ya *parole* imeimarishwa kwa kutoa elimu kwa wajumbe 33 wa Bodi za *Parole* za Mikoa na jamii kupitia vyombo vya habari na mitandao ya kijamii. Katika mwaka 2025/26, Shilingi milioni 445.2 zimetengwa kwa ajili ya kuwezesha utekelezaji wa shughuli za huduma za *parole* na kufanya maboresho ya Sheria ya Bodi za Msamaha wa Wafungwa, Sura ya 400.

b) Msamaha kwa Wafungwa

80. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara inamshukuru Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan kwa kutoa msamaha wa wafungwa katika Maadhimisho ya Sherehe ya Miaka 63 ya Uhuru wa Tanganyika yaliyofanyika tarehe 9 Desemba 2024 na Miaka 61 ya Muungano wa Tanganyika na Zanzibar yaliofanyika tarehe 26 Aprili, 2025.

81. ***Mheshimiwa Spika,*** msamaha huo umenufaisha wafungwa 6,435 waliokuwa magerezani ambapo wafungwa 64 waliachiwa huru na wafungwa 6,371 walipunguziwa sehemu ya adhabu ya vifungo vyao na kuendelea kubaki magerezani kumalizia adhabu zao.

Kuimarisha Ulinzi na Usalama Magerezani

82. ***Mheshimiwa Spika,*** Shilingi milioni 274.79 zimepokelewa mwezi Aprili 2025 kwa ajili ya ujenzi wa mfumo wa usimamizi wa taarifa za wafungwa magerezani na kazi ya ukusanyaji wa taarifa zitakazotumika kwenye mfumo huo umefanyika. Aidha, Shilingi milioni 89.66 zimepokelewa mwezi Aprili 2025 kwa ajili ya ununuzi na ufungaji wa vifaa vya ufuatiliaji wa mienendo ya wafungwa na mahabusu magerezani. Mkandarasi wa mradi yupo eneo la mradi na shughuli za ufungaji wa vifaa vya mfumo huo unaendelea katika Gereza Lindi na Gereza Bukoba. Hatua hiyo ina lengo la kuleta ufanisi katika usimamizi na uendeshaji wa shughuli za magereza.

83. ***Mheshimiwa Spika,*** matumizi ya TEHAMA yameimarishwa katika usikilizaji wa mashauri ya mahabusu kupitia huduma ya Mahakama Mtandao. Katika

kuimarisha huduma hiyo Jeshi la Magereza limepokea makasha 10 kutoka Mahakama ya Tanzania. Makasha hayo yamefungwa vifaa vinavyowezesha utoaji wa huduma za Mahakama na yanatumika kama vyumba vya kutolea huduma hiyo kwenye magereza 10 yafuatayo: Arusha, Ukonga, Keko, Segerea, Butimba, Karanga, Maweni, Isanga, Ruanda na Uyui.

84. ***Mheshimiwa Spika,*** hatua hii ni muendelezo wa kuimarisha huduma hiyo ambayo ilishaanza kutolewa katika vituo vya magereza 66 kati ya 129. Aidha, huduma ya mahakama mtandao kwa magereza 63 yaliyobaki itakamilika mwaka 2028/29. Pia, ni miongoni mwa utekelezaji wa maelekezo ya Tume ya Haki Jinai iliyoundwa na Mhe. Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu. Matumizi ya utekelezaji wa Huduma ya Mahakama Mtandao magerezani yamesaidia kuipunguzia gharama Serikali za kuwasafirisha mahabusu na wafungwa kwenda mahakamani kwa kutumia magari.

85. ***Mheshimiwa Spika,*** faida nyingine ni kuimarisha hali ya ulinzi na usalama magerezani na kuepusha hatari

zinazoweza kujitokeza wakati wa usafirishaji wa wafungwa na mahabusu kwa kutumia magari; kuokoa muda wa kusikilizwa mashauri ya wafungwa na mahabusu na upatikanaji wa haki kwa wakati; kuboresha hifadhi na kumbukumbu za mashauri; kupunguza matumizi ya rasilimaliwatu ambao wangetumika kusindikiza wafungwa na mahabusu kwenda mahakamani kusikiliza mashauri yao.

86. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26 Shilingi bilioni 1.79 zimetengwa kwa ajili ya kuimarisha matumizi ya TEHAMA katika Jeshi la Magereza. Kati ya fedha hizo, Shilingi bilioni 1.30 ni kwa ajili ya kukamilisha ujenzi wa Mfumo wa Usimamizi wa Taarifa za Wahalifu waliopo Magerezani, ununuzi na ufungaji wa vifaa vya ulinzi na usalama. Aidha, Shilingi milioni 491.80 ni za kugharamia uendeshaji wa huduma za TEHAMA na kuwezesha mafunzo ya wataalam 30.

Maboresho ya Huduma za Urekebu

a) Urekebu kupitia Programu za Elimu, Stadi za Kazi na Ushirikiano na Taasisi za Elimu

87. ***Mheshimiwa Spika,*** huduma za urekebu wa wafungwa magerezani zinatekelezwa kupitia programu za michezo, huduma za kiroho, ushauri wa kisaikolojia, elimu, kilimo na ufugaji. Vilevile, huduma hizo hutolewa kupitia stadi za kazi zinazohusisha shughuli za ujenzi na viwanda vidogo zinazotekelezwa magerezani.

88. ***Mheshimiwa Spika,*** Jeshi la Magereza limeanza kutumia fursa za programu ya urasimishaji wa ujuzi unaopatikana nje ya mfumo rasmi wa mafunzo. Programu hiyo inatolewa kwa kushirikiana na Mamlaka ya Elimu na Mafunzo ya Ufundi Stadi (VETA). Kuanzia Julai 2024 hadi Aprili 2025 jumla ya wafungwa 201 wamenufaika na programu hiyo na kutunukiwa vyeti vya ujuzi katika fani za useremala (41), umeme tisa (9), ushonaji (68), uchomeleaji wa vyuma (11), ufundi magari sita (6), ujenzi (34), mapishi (30) na ufundi bomba wawili (2).

89. ***Mheshimiwa Spika,*** hatua hii ni miongoni mwa mafanikio ya maboresho ya Huduma za Urekebu ambazo zitasaidia utangamano wa wafungwa katika jamii. Aidha, maboresho hayo ni utekelezaji wa maelekezo ya Tume ya Haki Jinai kwa Jeshi la Magereza. ***Natoa rai kwa jamii kuwa tayari kuwapokea na kuwapa ushirikiano wafungwa wanaomaliza vifungo vyao***.

90. ***Mheshimiwa Spika***, hati ya makubaliano ya ushirikiano kati ya Jeshi la Magereza na Chuo cha Uhasibu Arusha (IAA) imesainiwa mwezi Desemba 2024. Ushirikiano huo ni katika nyanja za taaluma, ushauri, utafiti, kubadilishana uzoefu, programu za mafunzo kwa wafungwa, uimarishaji wa miundombinu pamoja na upatikanaji wa vifaa vya kufundishia na kujifunzia.

91. ***Mheshimiwa Spika***, kupitia makubaliano hayo Chuo cha Taaluma ya Urekebu cha Magereza kwa kushirikiana na IAA kimeanza kutoa mafunzo ya shahada ya uzamili. Mafunzo hayo yanatolewa katika taaluma za ulinzi wa amani, usalama na stratejia, uongozi, sayansi ya kompyuta pamoja na ununuzi na ugavi ambapo jumla ya wanafunzi 106 wanaendelea na mafunzo.

92. ***Mheshimiwa Spika***, katika muendelezo wa utekelezaji wa makubaliano hayo, IAA imetoa kompyuta 25 na vitabu vya kielektroniki 706 kwa TCTA ili kuboresha mazingira ya ufundishaji na usomaji. Aidha, programu maalumu ya mafunzo na elimu kwa wafungwa imeanza kutekelezwa katika Gereza Arusha kwa njia ya kidijitali. Jumla ya wafungwa 40 wanaendelea na mafunzo ya ujasiriamali na usimamizi wa biashara.

93. ***Mheshimiwa Spika,*** pia Jeshi la Magereza kupitia Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi limesaini hati ya makubaliano na Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima (TEWW) ili kuimarisha programu za elimu ya msingi kwa wafungwa nje ya mfumo rasmi. Makubaliano hayo yanahusisha maeneo yafuatayo: mafunzo kwa walimu wawezeshaji wa program; uandaaji wa machapisho na miongozo ya uendeshaji wa elimu ya watu wazima na elimu nje ya mfumo rasmi; na huduma za ushauri elekezi.

94. ***Mheshimiwa Spika,*** maeneo mengine ni utafiti na huduma za maktaba; utumiaji wa fursa za utaalam na nguvu kazi; na utambuzi wa programu za elimu msingi nje ya mfumo rasmi zinazotolewa na Jeshi la Magereza kwa

wafungwa. Katika mwaka 2025/26, Shilingi milioni 87.30 zimetengwa ili kuwezesha uendeshaji wa programu ya urasimishaji wa ujuzi kwa wafungwa nje ya mfumo rasmi wa mafunzo.

b) Urekebu Kupitia Shughuli za Kilimo na Viwanda

95. ***Mheshimiwa Spika,*** Shilingi bilioni 2.39 zimepokelewa Aprili 2025 kwa ajili ya uimarishaji wa shughuli za urekebu kupitia kilimo na viwanda. Kati ya fedha hizo Shilingi bilioni 2.35 ni kwa ajili ya ununuzi wa zana za kilimo zikiwemo matrekta saba (7), mashine za kupandia mpunga na mahindi tano (5), mashine ya kuvunia mahindi na mpunga mbili (2), mashine ya kuchakata alizeti moja (1) na mashine za kupulizia dawa tano (5). Matrekta na mashine hizo zitapokelewa ifikapo Juni 2025.

96. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26 Shilingi bilioni 3.89 zimetengwa kwa ajili ya ujenzi wa miundombinu ya umwagiliaji Gereza Kitete – Rukwa, ununuzi wa zana na mitambo ya kilimo pamoja na kuwezesha mafunzo kwa maafisa kilimo saba (7) nchini Misri. Aidha, Shilingi milioni 197.19 zimetengwa kwa ajili

ya kufanya ukarabati wa miundombinu ya jengo la karakana Gereza Wami Vijana.

c) Maboresho ya Mitaala na Mafunzo ya Huduma za Urekebu kwa Watumishi

97. ***Mheshimiwa Spika,*** Jeshi la Magereza kwa kushirikiana na Tume ya Vyuo Vikuu Tanzania (TCU), Baraza la Taifa la Elimu ya Ufundi na Mafunzo ya Ufundi Stadi (NACTVET), Chuo cha Ustawi wa Jamii na Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima limeandaa mitaala mipya 10 ya mafunzo ngazi ya Astashahada, Stashahada na Shahada. Mitaala hiyo imeidhinishwa na NACTVET kuanza kutumika katika vyuo vya magereza kuanzia mwaka wa masomo 2025/26. Aidha, mafunzo ya kuwajengea uwezo wakufunzi 32 wa vyuo vya magereza kuhusu matumizi ya mitaala hiyo yamefanyika. Katika mwaka 2025/26 Shilingi milioni 48.60 zimetengwa kwa ajili ya mafunzo na ununuzi wa vifaa vya kufundishia.

Kubadilishana Ujuzi na Taasisi Nyingine za Urekebu Nje ya Nchi

98. ***Mheshimiwa Spika,*** maboresho ya huduma za magereza yanahusisha kujifunza kutoka mataifa mengine yaliyofanikiwa katika utoaji wa huduma za urekebu. Maafisa na Askari 24 wa Jeshi la Magereza wapo nchini Shelisheli kwa lengo la kujifunza na kubadilishana uzoefu wa uendeshaji wa shughuli za magereza. Vilevile, Maafisa wawili (2) wanatekeleza jukumu la ulinzi wa amani katika nchi ya Sudani Kusini – UNMISS na Somalia – UNMIT.

Matumizi ya Nishati Safi Magerezani

99. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kupitia Jeshi la Magereza imefanikiwa kutumia nishati safi badala ya kuni kwa ajili ya kupikia chakula cha wafungwa katika magereza yote 129. Mafanikio hayo yametokana na jitihada za Serikali ya Awamu ya Sita inayoongozwa na Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu katika kuhakikisha kuwa asilimia 80 ya Watanzania wanatumia nishati safi ya kupikia ifikapo mwaka 2034. Hatua hiyo imesaidia kuimarisha utunzaji wa mazingira

kwa kuokoa mita za ujazo za kuni 30,000 ambazo zingetokana na uvunaji wa misitu.

100. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2025 Shilingi bilioni 2.77 zimepokelewa kutoka REA kwa ajili ya utekelezaji wa awamu ya kwanza ya mpango wa matumizi ya nishati safi. Fedha hizo zitatumika kujenga mifumo 18 ya gesi vunde, ununuzi wa vyungu vya kupikia 107, ujenzi wa mifumo 12 ya LPG, uimarishaji wa mfumo mmoja wa gesi asilia, uboreshaji wa majiko 76, ununuzi wa mkaa mbadala tani 80 na ununuzi wa mashine 61 za kutengeneza mkaa mbadala ambapo ujenzi wa mifumo 12 ya LPG tayari umefanyika. Aidha, Shilingi milioni 647.91 zimetumika kununua na kukarabati majiko na kulipia gharama za uendeshaji wa gesi.

101. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kuhakikisha matumizi endelevu ya nishati safi, wataalam 135 wamepatiwa mafunzo kwa udhamini wa Shirika la Madini la Taifa (STAMICO). Aidha, jumla ya miti 2,000,000 itapandwa kwenye vituo mbalimbali vya magereza. Katika mwaka 2025/26, Shilingi bilioni 5.70 zimetengwa kwa ajili ya kuwezesha utekelezaji wa matumizi ya nishati safi.

Ujenzi na Ukarabati wa Miundombinu ya Magereza

102. ***Mheshimiwa Spika,*** Shilingi bilioni 3.37 zimepokelewa Aprili 2025 kwa ajili ya kazi ya ujenzi na ukarabati wa miundombinu ya magereza. Kati ya fedha hizo, Shilingi bilioni 1.78 ni kwa ajili ya ukarabati wa magereza mawili (2) Keko na Ukonga – Dar es Salaam, Shilingi bilioni 1.44 za kukamilisha ujenzi wa magereza mapya ya Karatu – Arusha na Kilosa – Morogoro na Shilingi milioni 147.88 kukamilisha nyumba tano (5) za Askari Gereza Kalilankulukulu – Katavi.

103. ***Mheshimiwa Spika,*** ukarabati mdogo wa magereza umefanyika katika magereza ya Kilwa – Lindi, Tukuyu – Mbeya, Manyoni – Singida, Wami Vijana – Morogoro na Gereza la Mahabusu Morogoro. Jumla ya Shilingi milioni 136.09 zimetumika katika ukarabati wa magereza hayo.

104. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26, Shilingi bilioni 3.98 zimetengwa kwa ajili ya kukamilisha ujenzi wa ofisi mbili (2) za Wakuu wa Magereza wa Mikoa ya Songwe na Geita. Fedha hizo pia zitatumika kuendeleza ujenzi wa magereza mapya ya Msalato –

Dodoma, Kaliua – Tabora na Kingurungundwa – Lindi na kufanya ukarabati katika magereza ya Isanga – Dodoma, Uyui – Tabora, Ukonga – Dar es Salaam na Lilungu – Mtwara.

HUDUMA ZA UANGALIZI WA WAFUNGWA WA VIFUNGO VYA NJE

105. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi inaendelea kusimamia huduma za uangalizi wa wafungwa wa vifungo vya nje. Katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 jumla ya Taarifa za Uchunguzi wa Kijamii 5,557 ziliwasilishwa Mahakamani. Taarifa hizo zimewezesha Mahakama kutoa uamuzi wa kuwaweka wafungwa kutumikia vifungo chini ya Sheria ya Huduma za Jamii Sura ya 291 na Sheria ya Kifungo cha Nje kwa Wahalifu Sura ya 247.

106. ***Mheshimiwa Spika,*** kupitia taarifa hizo, jumla ya wafungwa 3,873 walihukumiwa kutumikia adhabu zao kwenye jamii, kati ya hao wanaume ni 3,091 na wanawake ni 782. Wafungwa 3,717 walimaliza kutumikia vifungo vyao na kurudishwa kwenye jamii kuungana na familia zao. Kati ya hao wanaume ni 2,970 na wanawake 747.

107. ***Mheshimiwa Spika,*** kutokana na wafungwa hao kutekeleza adhabu nje ya Magereza, Serikali imeweza kuokoa wastani wa Shilingi bilioni 5.80 ambazo zingetumika kuwalisha wafungwa kama wangetumikia kifungo gerezani. Aidha, Serikali imeweza kuokoa jumla ya Shilingi bilioni 3.09 ambazo zingetumika kuwalipa vibarua kwa kufanya kazi kwenye Taasisi za Umma baada ya kazi hizo kufanywa na wafungwa wa vifungo vya nje.

108. ***Mheshimiwa Spika,*** programu za urekebishaji wa tabia kwa wafungwa waliowekwa chini ya Sheria ya Huduma za Jamii na Sheria ya Kifungo cha Nje kwa Wahalifu zilifanyika kwa kuzingatia mahitaji ya kila mfungwa. Wafungwa 294 walifundishwa stadi za kazi na maisha na 18 walipewa ujuzi wa ujasiriamali wa biashara ndogondogo ikiwemo kilimo na uvuvi mwambao wa Ziwa Tanganyika mkoani Katavi.

109. ***Mheshimiwa Spika,*** pia wafungwa 3,645 walipewa ushauri nasaha kuwasaidia kuishi maisha yasiyotegemea uhalifu, 482 walipewa ushauri wa kisaikolojia na kufundishwa maadili ya jamii na 50 walipewa huduma za urekebu kwa kushirikiana na wadau. Huduma hizo ni

pamoja na za kidini, kiafya, kisheria na ujasiriamali. Aidha, wafungwa wanne (4) wagonjwa waliunganishwa na vituo vya afya kupata huduma za ARV na Kifua Kikuu.

110. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara ilitoa elimu ya uhamasishaji kuhusu utekelezaji wa Sheria ya Huduma za Jamii, Sura ya 291 na Sheria ya Kifungo cha Nje kwa Wahalifu, Sura ya 247 kwa wadau wa Haki Jinai na jamii. Elimu pia ilitolewa katika shule za msingi na sekondari, vyuo vya elimu ya kati na juu, kwa wafungwa na mahabusu waliopo magerezani. Jumla ya wadau 356,891 walifikiwa kwa kupatiwa elimu juu ya vifungo vya nje. Zoezi hilo la uelimishaji lilitolewa katika mikoa yote 26 ya Tanzania Bara kupitia ushiriki wa Wizara katika Maadhimisho ya Wiki ya Sheria nchini.

111. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26 Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi itaratibu na kufuatilia wafungwa 5,500 wanaolengwa kuwekwa chini ya Sheria ya Huduma za Jamii, Sura ya 291 na Sheria ya Kifungo cha Nje kwa Wahalifu, Sura ya 247. Ili kufikia azma hii kazi zitakazofanyika ni: kutoa elimu ya utekelezaji wa programu za vifungo vya nje kwa wadau wa Haki Jinai;

kufanya uchunguzi wa kijamii; na kukagua taasisi za Serikali zinazotoa kazi kwa wafungwa wa vifungo vya nje ili kubaini kama zimetimiza vigezo vya kupewa wafungwa.

112. ***Mheshimiwa Spika,*** kazi nyingine ni kutekeleza programu za urekebishaji wa tabia za wafungwa; kusimamia na kufuatilia wafungwa wanaotekeleza adhabu kwenye mikoa na wilaya ili kuhakikisha amri zilizotolewa na Mahakama dhidi yao zinatekelezwa ipasavyo; na ujenzi wa Mfumo wa Usimamizi wa Taarifa za Wafungwa wa Adhabu Mbadala (NOCMIS). Jumla ya Shilingi bilioni 3.38 zimetengwa katika mwaka 2025/26 kwa ajili ya kutekeleza kazi hizo.

SHIRIKA LA MAGEREZA (SHIMA)

113. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika linatekeleza majukumu yake ya msingi ya uzalishaji katika shughuli za kilimo, viwanda vidogo, ujenzi na uchimbaji madini. Uzalishaji huo umewezesha ukusanyaji wa mapato ghafi ya jumla ya Shilingi bilioni 16.22 hadi kufikia Aprili 2025. Utekelezaji wa shughuli za miradi ni kama ifuatavyo:

Miradi ya Kilimo

114. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2025 jumla ya ekari 8,262 zimelimwa mazao yafuatayo: mahindi ekari 4,436, mpunga ekari 1,110, maharage ekari 278, ngano ekari 40, alizeti ekari 70, miwa ekari 300 na michikichi ekari 2,028. Makadirio ya mavuno ni wastani wa tani 9,427.8 kwa mchanganuo ufuatao: mahindi tani 3,992, mpunga tani 666, maharage tani 111, ngano tani 16, alizeti tani 16.8, miwa tani 4,500 na mafuta ya mawese tani 126. Mavuno hayo yatasaidia kuongeza mapato ya Shirika.

115. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26 Shirika linatarajia kulima jumla ya ekari 11,710. Mazao yatakayolimwa ni kama ifuatavyo: mahindi ekari 5,870, mpunga ekari 1,280, maharage ekari 290, ngano ekari 420, alizeti ekari 200, miwa ekari 1,400 na michikichi ekari 2,250. Makadirio ya mavuno ni wastani wa mahindi tani 7,924.5, mpunga tani 1,440, maharage tani 145, ngano tani 420, alizeti tani 84, miwa tani 21,000 na mafuta ya mawese tani 3,651.2.

Shughuli za Ujenzi

116. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika limekamilisha mradi wa ujenzi wa jengo la Ofisi ya Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa (TAKUKURU) Mkoa wa Iringa wenye thamani ya Shilingi bilioni 1.47. Aidha, Shirika linaendelea na ujenzi wa majengo ya TAKUKURU katika Mkoa wa Shinyanga wenye thamani ya Shilingi bilioni 1.42 ambao umefikia asilimia 83 na utakamilika Juni 2025; ujenzi wa majengo ya TAKUKURU Mkoa wa Morogoro wenye thamani ya Shilingi bilioni 1.46 ambao umeanza Aprili 2025 umefikia asilimia 10 na utakamilika Januari 2026. Vilevile, ujenzi wa Ofisi ya eGA Mkoa wa Iringa kwa Shilingi milioni 490.33 umefikia asilimia 60 na unatarajiwa kukamilika Juni 2025.

117. ***Mheshimiwa Spika,*** shughuli nyingine za ujenzi zinazotekelezwa na Shirika ni kama ifuatavyo: ujenzi wa Uzio wa Ukuta na Vigingi vya Mipaka kwenye Vituo Sita (6) vya Taasisi ya Utafiti wa Kilimo (TARI) vya Hombolo – Dodoma umefikia asilimia 77, Dakawa na Ifakara – Morogoro umefikia asilimia 75, Maruku – Kagera umefikia asilimia 21.

118. ***Mheshimiwa Spika,*** pia ujenzi katika vituo vya TARI Kihinga – Kigoma umefikia asilimia 30 na Kifyulilo – Iringa umefikia asilimia 20. Miradi hiyo ina thamani ya Shilingi bilioni 3.50 na inatarajiwa kukamilika ifikapo Oktoba 2025. Shirika litaendelea kuimarisha kikosi chake cha ujenzi kwa kuongeza vitendea kazi na watendaji ili kupata fursa zaidi za zabuni za miradi ya ujenzi.

119. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika la Magereza kupitia kikosi chake cha ujenzi limefanya kazi mbalimbali kwa kiwango bora miongoni mwa kazi hizo ni pamoja na kiwanda kipya cha viatu Kilimanjaro na Jengo la Ofisi ya Mkurugenzi wa Halmashauri ya Manispaa ya Singida. ***Hivyo, naomba nitoe rai kwa taasisi za umma na binafsi kutumia Shirika katika kutekeleza kazi za ujenzi zikiwemo majengo ya ofisi, viwanda, shule, vyuo na nyumba za makazi.***

Mradi wa Uzalishaji Chokaa Wazo Hill

120. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika linatekeleza mradi wa madini wa Wazo Hill wa uzalishaji wa mawe ya chokaa na kifusi cha ujenzi. Katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 jumla ya Shilingi bilioni 1.35 zimekusanywa

kutokana na mauzo ya kifusi cha ujenzi na mawe ya chokaa. Matarajio ni kufikia Shilingi bilioni 1.80 ifikapo Juni 2025.

Kampuni Tanzu ya Ulinzi – SHIMA Guard Company Limited

121. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika la Magereza kupitia kampuni yake tanzu ya ulinzi (SHIMA Guard Company Limited) linaendelea kutoa ajira kwa vijana ambapo hadi kufikia Aprili 2025 limeajiri jumla ya vijana 603. Aidha, kwa kipindi cha kuanzia Julai 2024 hadi Aprili 2025 kampuni hii imekusanya kiasi cha mapato cha Shilingi bilioni 2.08.

Mikakati ya Kuimarisha Shirika la Magereza

122. ***Mheshimiwa Spika,*** kwa mwaka 2025/26 Shirika lina mkakati wa kuwekeza kwenye kilimo cha umwagiliaji katika eneo la ekari 1,500 ili kuongeza uzalishaji wa mazao ya chakula kwa lengo la kuchangia usalama wa chakula nchini. Kati hizo, ekari 1,200 zitalimwa mpunga na ekari 300 ni za mahindi.

123. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika la Magereza litaendelea kutangaza fursa za uwekezaji zilizopo kwenye

maeneo yake ikijumuisha kilimo, ufugaji, uchimbaji wa madini na ujenzi wa miundombinu ya biashara. Aidha, natumia nafasi hii kuwakaribisha wawekezaji wa ndani na nje ya nchi kwa ajili ya kushirikiana na Shirika hilo katika uwekezaji kupitia fursa hizo kwa lengo la kuongeza mapato. Vilevile, Shirika la Magereza kupitia kampuni yake ya SHIMA Guard litaendelea kutafuta fursa za kutoa huduma za ulinzi kwa sekta ya umma na binafsi ili kuongeza mapato na ajira kwa vijana wa kitanzania.

JESHI LA ZIMAMOTO NA UOKOAJI

Huduma za Zimamoto na Uokoaji

124. ***Mheshimiwa Spika,*** Jeshi la Zimamoto na Uokoaji linaendelea kutekeleza jukumu la kuzuia uharibifu wa mali na kuokoa majeruhi kutokana na moto na majanga mengine. Hadi kufikia Aprili 2025 uokoaji umefanyika katika matukio 3,030 na majeruhi 2,451 waliokolewa. Baadhi ya matukio makubwa ni: kuporomoka kwa jengo la ghorofa Kariakoo na kuzama kwa wavuvi katika ziwa Rukwa kutokana na upepo mkali. Katika mwaka 2025/26 Jeshi la Zimamoto na Uokoaji litaendelea kutekeleza

jukumu hilo ili kuzuia uharibifu wa mali na kuokoa majeruhi kutokana na majanga ya moto na mengine.

Ukaguzi wa Kinga na Tahadhari ya Moto

125. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kuzuia majanga ya moto, ukaguzi wa kinga na tahadhari dhidi ya majanga hayo ulifanyika katika mikoa yote nchini. Katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 ukaguzi umefanyika katika maeneo 67,322 ikilinganishwa na maeneo 53,517 yaliyokaguliwa kwa kipindi kama hicho mwaka 2023/24. Ongezeko hilo la maeneo 13,805 ambalo ni sawa na asilimia 25.80 limetokana na kuongezeka kwa rasilimaliwatu na vitendea kazi.

126. ***Mheshimiwa Spika,*** kupitia ukaguzi huo Shilingi bilioni 11.26 zilikusanywa sawa na asilimia 117.54 ya lengo la kukusanya Shilingi bilioni 8.62 kwa kipindi husika. Katika mwaka 2025/26 jumla ya maeneo 131,875 yatakaguliwa ili kufikia lengo la kukagua maeneo 350,000 yaliyopangwa katika mpango mkakati wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji wa miaka mitano (2021/22 – 2025/26) na Shilingi bilioni 13 zinategemewa kukusanywa.

127. ***Mheshimiwa Spika,*** Mfumo wa Usimamizi na Tahadhari za Moto umekamilika na unatumika mikoa yote ya Tanzania Bara. Mfumo huo umewarahisisishia wananchi kuomba huduma ya ukaguzi wa kinga na tahadhari dhidi ya moto na kuimarisha usalama katika maeneo yao. ***Natumia fursa hii kuwahamasisha wananchi kuendelea kutumia mfumo huo unaopatikana kupitia https://portal.zimamoto.go.tz.***

Mitambo, Magari na Vifaa vya Kuzima moto na Uokoaji

128. ***Mheshimiwa Spika,*** katika jitihada za kukabiliana na changamoto za utoaji wa huduma bora kwa wananchi, Serikali kupitia Jeshi la Zimamoto na Uokoaji inatekeleza mradi wa ununuzi wa mitambo na vifaa vya kuzima moto na uokoaji wenye thamani ya Dola za Marekani milioni 100. Hadi kufikia Aprili 2025 Wizara kupitia Jeshi la Zimamoto na Uokoaji imepokea magari 40 ya kubebea wagonjwa, magari 30 ya mawasiliano na kuongozea operesheni za kuzimamoto na uokoaji, karakana sita (6) zinazohamishika kwa ajili ya matengenezo ya magari na mitambo, gari moja (1) la kubebea maji, mitambo miwili (2)

ya kuvuta magari mabovu na yaliyopata ajali, shehena ya vifaa vya kuzima moto na uokoaji pamoja na miundombinu ya mawasiliano.

129. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, mwezi Mei 2025 Wizara kupitia Jeshi la Zimamoto na Uokoaji inatarajia kupokea boti moja (1) ya kuzima moto na uokoaji, magari matano (5) ya kubeba maji, gari moja (1) la uokoaji, mitambo miwili (2) ya kuvuta magari mabovu na yaliyopata ajali, shehena za vifaa vya kuzima moto na uokoaji pamoja na miundombinu ya mawasiliano.

130. ***Mheshimiwa Spika***, mwezi Agosti 2025, Jeshi la Zimamoto na Uokoaji linatarajia kupokea magari 87 ya kuzima moto na uokoaji, boti 22 za kuzima moto na uokoaji, magari matano (5) ya kubebea maji, magari matatu (3) ya kukabiliana na matukio ya kemikali hatarishi pamoja na shehena ya vifaa vya miundombinu ya mafunzo ya uokoaji na uzimaji moto. Aidha, magari 62 ya kuzima moto na uokoaji na Helikopta moja (1) vitapokelewa mwezi Desemba 2025. Pia, katika mwaka 2025/26 Jeshi limetenga Shilingi bilioni 1.22 kwa ajili ya kufunga mfumo wa mawasiliano ya dharura ili kuongeza

ufanisi wa utekelezaji katika shughuli za zimamoto na uokoaji.

131. ***Mheshimiwa Spika,*** mwezi Novemba 2024 Jeshi la Zimamoto na Uokoaji limepokea Shilingi bilioni 1.38 kwa ajili ya ununuzi wa magari 21 ya utawala na ukaguzi. Fedha hizo zimelipwa kwa Wakala wa Huduma ya Ununuzi Serikalini (GPSA) na magari hayo yanatarajiwa kupokelewa mwishoni wa mwezi Julai 2025. Pia, Jeshi la Zimamoto na Uokoaji limepokea msaada wa magari mawili (2) ambayo ni gari la kuzima moto kutoka Serikali ya Ujerumani na gari la shughuli za utawala kutoka Benki Kuu ya Tanzania. Katika mwaka 2025/26 Shilingi bilioni 1.15 zimetengwa kwa ajili ya ununuzi wa magari sita (6) ya utawala na ukaguzi.

Ununuzi na Ukarabati wa *Fire Hydrants*

132. ***Mheshimiwa Spika,*** upungufu wa *fire hydrants* unachangia kupungua kwa ufanisi wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji katika kutekeleza jukumu la kuzima moto. Wizara kupitia Jeshi la Zimamoto na Uokoaji kwa kushirikiana na Wizara ya Maji inatekeleza mkakati wa kufunga *fire hydrants* 4,256 utakaotekelezwa katika

kipindi cha miaka mitano (5). Aidha, katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 jumla ya *fire hydrants* 163 zimefungwa katika mikoa mbalimbali. Pia, katika mwaka 2025/26 Shilingi milioni 500 zimetengwa kwa ajili ya ununuzi wa *fire hydrants* 270.

Ujenzi wa Vituo vya Zimamoto na Uokoaji

133. ***Mheshimiwa Spika,*** utoaji wa huduma za zimamoto na uokoaji umekuwa na changamoto kutokana na uchache wa vituo vya zimamoto na uokoaji. Katika kupata suluhisho la changamoto hiyo, Serikali kupitia Jeshi la Zimamoto na uokoaji inaendelea na ukamilishaji wa vituo saba (7). Hadi kufikia Aprili 2025 Jeshi la Zimamoto na Uokoaji limepokea Shilingi bilioni 2.59 kwa ajili ya ukamilishaji wa vituo hivyo. Ujenzi huo umefikia katika hatua zifuatazo: Njombe asilimia 73; Kagera asilimia 69; Songwe asilimia 50; Simiyu asilimia 48; Manyara asilimia 47; Katavi asilimia 38; na Geita asilimia 38. Ujenzi wa vituo hivyo utakamilika ifikapo mwishoni mwa mwezi Septemba 2025.

134. ***Mheshimiwa Spika***, upatikanaji wa mitambo, vifaa vya kuzima moto na uokoaji na kutolewa kwa fedha za

ukamilishaji wa ujenzi wa vituo saba (7) na majengo mawili ya ghorofa Kikombo – Dodoma yenye uwezo wa kuishi familia 20 za askari ni miongoni mwa ***mafanikio makubwa ya Serikali ya Awamu ya Sita inayoongozwa na Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu kwa kuliwezesha Jeshi la Zimamoto na Uokoaji kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi***.

135. ***Mheshimiwa Spika,*** Shilingi bilioni 6.85 zimetengwa katika mwaka 2025/26 kwa ajili ya ujenzi wa vituo vya zimamoto na uokoaji katika Mikoa ya Singida na Mara, ujenzi wa vituo nane (8) vya zimamoto na uokoaji kwa ngazi ya Wilaya (Sengerema, Chalinze, Ruangwa, Mafinga, Nzega, Gairo, Muheza na Bunda) na ukarabati wa vituo viwili (2) vya zimamoto na uokoaji katika Mikoa ya Mbeya na Ruvuma.

Elimu kwa Umma

136. ***Mheshimiwa Spika,*** Jeshi la Zimamoto na Uokoaji linaendelea kutoa elimu kwa umma kuhusu kinga na tahadhari dhidi ya moto na majanga mengine yakiwemo mafuriko, upepo mkali na radi. Hadi kufikia Aprili 2025

elimu imetolewa kupitia vipindi vya runinga 88 na redio 796. Aidha, katika kipindi husika Jeshi la Zimamoto na Uokoaji limeanzisha klabu za zimamoto 211 zenye wanachama 16,577, skauti vikundi 15 vyenye wanachama 2,248 katika shule za msingi na sekondari na vikundi sita (6) vya wazimamoto wa kujitolea vyenye wanachama 438. Vikundi hivyo vinasaidia kutoa elimu na kushiriki kwenye uokoaji pindi majanga yanapotokea.

137. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2025/26 Shilingi milioni 219.47 zimetengwa kwa ajili ya kuwezesha utoaji wa elimu kwa umma na uhamasishaji wa jamii kujiunga na vikundi vya wazimamoto wa kujitolea. Vilevile, Shilingi milioni 35.76 zimetengwa kwa ajili ya kuzindua kampeni ya *"**Usiogope Jiokoe**"* ambapo wananchi wataelimishwa namna ya kuwa jasiri kupambana na kujiokoa kwenye matukio ya moto na majanga mengine pamoja na matumizi sahihi ya namba ya dharura 114.

IDARA YA UHAMIAJI

138. ***Mheshimiwa Spika,*** Idara ya Uhamiaji imeendelea kutekeleza majukumu yake ya kusimamia, kudhibiti uingiaji, ukaaji na utokaji wa wageni na raia nchini. Lengo

ni kuimarisha usalama na maendeleo katika sekta mbalimbali kwa jamii na kukuza uchumi.

139. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 jumla ya wageni 1,839,342 waliingia ikilinganishwa na wageni 1,695,350 waliongia katika kipindi kama hicho mwaka 2023/24. Aidha, jumla ya wageni 1,698,420 walitoka nchini ikilinganishwa na wageni 1,579,925 waliotoka mwaka 2023/24. Pia, jumla ya Watanzania 400,434 walitoka nchini na 376,011 waliingia katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 ikilinganishwa na Watanzania 417,341 waliotoka nchini na 386,681 walioingia nchini katika kipindi kama hiki kwa mwaka 2023/24.

140. ***Mheshimiwa Spika,*** ongezeko la wageni walioingia nchini linatokana na juhudi zinazofanywa Serikali ya Awamu ya Sita inayoongozwa na Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu ya kuwavutia wageni kutembelea Tanzania kwa shughuli za utalii, uwekezaji, biashara na shughuli za kijamii ambazo zimesaidia kukuza diplomasia

ya uchumi kwa lengo la kuongeza tija na maendeleo ya Taifa.

141. ***Mheshimiwa Spika,*** Serikali iliziondoa nchi za Azerbaijan, Djibouti, Equatorial Guinea, Ethiopia, Kazakhstan, Senegal na Sri Lanka katika orodha ya nchi zilizopo katika utaratibu wa viza rejea. Hatua hiyo imerahisisha na kuongeza idadi ya wageni wanaoingia nchini kwa uwekezaji na maendeleo ya teknolojia sambamba na kukua kwa mapato yasiyokuwa ya kodi kutokana na huduma za uhamiaji zinazotolewa kwa wageni.

Utoaji wa Vibali vya Ukaazi kwa Wageni

142. ***Mheshimiwa Spika,*** Idara ya Uhamiaji imeendelea kutoa na kusimamia huduma za vibali vya ukaazi kwa wageni wanaoingia nchini. Katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025, jumla ya vibali vya ukaazi 18,299 vilitolewa kwa madaraja yafuatayo: Daraja A – 2,566; Daraja B – 12,090; na Daraja C – 3,643 ikilinganishwa na vibali 18,813 Daraja A – 2,825; Daraja B – 12,460; na Daraja C – 3,528 vilivyotolewa kipindi kama hicho mwaka 2023/24.

143. ***Mheshimiwa Spika,*** sanjari na utoaji wa vibali vya ukaazi kwa wageni, Idara imetoa jumla ya Hati za Mfuasi 4,225 na Hati za Msamaha 680 ikilinganishwa na Hati za Mfuasi 2,901 na Hati za Msamaha 874 zilizotolewa katika kipindi kama hicho kwa mwaka 2023/24. Aidha, Viza 908,960 zilitolewa kwa wageni walioomba kuingia nchini ikilinganishwa na Viza 777,104 kwa kipindi kama hicho mwaka 2023/24.

Pasipoti na Hati za Dharura

144. ***Mheshimiwa Spika,*** huduma za Pasipoti na Hati za Dharura zimetolewa kwa Watanzania waliokidhi vigezo na wenye nia ya kusafiria nje ya nchi. Katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 jumla ya Pasipoti 114,448 zimetolewa ikilinganishwa na Pasipoti 141,762 zilizotolewa kipindi kama hicho mwaka 2023/24. Kati ya Pasipoti hizo, 561 zilikuwa za Kibalozi, 216 za Kiutumishi na 113,671 za Kawaida.

145. ***Mheshimiwa Spika,*** kumekuwepo na changamoto katika uombaji wa Pasipoti ikiwemo ujazaji wa fomu za maombi na uwasilishaji wa nyaraka zinazohitajika. Ili kuondoa changamoto hizo, Serikali kupitia Idara ya

Uhamiaji itaendelea kutoa elimu kwa wananchi kuhusu ujazaji wa fomu za maombi ya Pasipoti na kuwasilisha nyaraka zinazohitajika ikiwemo kupata kibali cha Wakala wa Huduma za Ajira Tanzania (TaESA) kwa waombaji wa Pasipoti waliopata kazi nje ya nchi. Lengo ni kuhakikisha huduma bora za Pasipoti zinatolewa kwa wakati kwa Watanzania wanaotaka kusafiri nje ya nchi.

146. ***Mheshimiwa Spika,*** Hati za Safari za Dharura 204,387 zimetolewa ikilinganishwa na Hati 237,872 zilizotolewa kipindi kama hicho mwaka 2023/24. Kwa mwaka 2025/26, huduma hizo zitaendelea kutolewa kwa Raia wa Tanzania ili kuwawezesha kusafiri nje ya nchi kulingana na mahitaji yao.

Operesheni, Misako na Doria

147. ***Mheshimiwa Spika,*** Idara ya Uhamiaji imefanya doria, misako na operesheni maalum za kuwabaini na kuwaondosha wahamiaji haramu na wageni wanaoishi nchini kinyume cha Sheria. Hatua za kisheria zimechukuliwa kwa Watanzania wanaojihusisha na usafirishaji haramu wa wahamiaji. Hadi kufikia Aprili 2025 jumla ya watuhumiwa 23,315 wa makosa ya kiuhamiaji

walikamatwa na kuchukuliwa hatua za kisheria ambapo kati yao 13,045 waliondoshwa nchini.

148. ***Mheshimiwa Spika,*** raia wa kigeni 2,777 walimaliza vifungo vyao katika magereza mbalimbali hapa nchini na kurudishwa katika nchi zao. Katika kuendelea na mapambano dhini ya wahamiaji haramu nchini kupitia kampeni ya ***"Mjue Jirani Yako"*** inayolenga kuwajengea uwelewa wananchi ili waweze kushiriki katika kulinda usalama wa nchi.

149. ***Mheshimiwa Spika,*** kupitia kampeni hiyo, jumla ya vipindi 301 vya redio (28), mikutano ya hadhara (217), vikundi vya uhamiaji shuleni (56), na maonesho ya kitaifa katika mikoa na maeneo yenye mikusanyiko mikubwa ya watu vimefanyika kuanzia mwezi Julai 2024 hadi Aprili 2025. Lengo ni kutoa elimu kwa umma kuhusu shughuli za uhamiaji.

150. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26 Wizara kwa kushirikikiana na Vyombo vingine vya Ulinzi na Usalama itaendelea kuimarisha udhibiti wa wahamiaji haramu. Aidha, itaendelea kushirikisha makundi mbalimbali ya wananchi ikiwemo watendaji wa kata na

shehia, wenyeviti wa vijiji na mitaa pamoja na viongozi wa vitongoji, dini na kimila ili kuwa sehemu ya kuelimisha jamii namna ya kumtambua mhamiaji au mgeni katika maeneo yao hususan katika mikoa ya pembezoni. Mikoa hiyo ni pamoja na Kagera, Katavi, Kigoma, Mara, Mtwara, Rukwa, Ruvuma, Tanga na Kisiwa cha Pemba.

151. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, vikao vya ujirani mwema vimefanyika na nchi jirani zinazopakana na Jamhuri ya Muungano wa Tanzania hususan zenye idadi kubwa ya wahamiaji haramu kwa lengo la kubadilishana uzoefu, mikakati ya kukabiliana na wahamiaji haramu, kukuza mahusiano na kubadilishana taarifa. ***Naomba kutoa rai kwa wananchi kuendelea kutoa taarifa kwa Idara ya Uhamiaji pale wanapowatilia mashaka wageni waliofika kwenye maeneo yao ili kuhakikisha wageni wanaoingia nchini wanafuata sheria, kanuni na taratibu za ukaazi wao***.

152. ***Mheshimiwa Spika,*** Serikali ya Awamu ya Sita inayoongozwa na Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan imetoa jumla ya Shilingi bilioni 3.29 za ununuzi wa magari 13 kwa ajili ya Idara ya Uhamiaji. Hadi mwezi Aprili, Idara ya

Uhamiaji imepokea magari saba (7) na magari sita (6) yanategemewa kupokelewa mwezi Julai 2025. Aidha, kwa mwaka 2025/26 zimetengwa jumla ya Shilingi bilioni 3.19 kwa ajili ununuzi wa magari 11 na pikipiki 20.

153. ***Mheshimiwa Spika,*** pia, mifumo ya udhibiti na usimamizi wa mipaka itaimarishwa ili kuhakikisha wageni wanaoingia nchini wanapitia vituo vinavyotambulika kwa mujibu wa sheria, pamoja na kuhakikisha mifumo ya uhamiaji inasomana na taasisi nyingine ili kuimarisha usalama na uchumi wa nchi. Katika kudhibiti mianya na njia zisizo rasmi Idara ya Uhamiaji itaendelea kufanya misako, doria, kaguzi za mara kwa mara ili kuwabaini wageni wasiofuata sheria za nchi.

Mapitio ya Sheria na Makubaliano (MoU) na Nchi nyingine

154. ***Mheshimiwa Spika,*** mwezi Septemba 2024 Bunge lako lilifanya marekebisho ya Sheria ya Uhamiaji, Sura 54 kupitia Marekebisho ya Sheria mbalimbali Na. 2 ya mwaka 2024. Pamoja na mambo mengine, marekebisho hayo yaliboresha maeneo yafuatayo: kuanzishwa kwa Bodi ya Uendeshaji ya Chuo cha Uhamiaji cha Kikanda Tanzania

(TRITA) pamoja na kutambua matumizi ya njia za mifumo ya kielektroniki katika utoaji wa huduma za Uhamiaji Mtandao.

155. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kuhakikisha Serikali inatekeleza itifaki mbalimbali, Serikali imeingia makubaliano (MoU) na nchi za Afrika Kusini, Algeria, Angola, Brazil, China, Cuba, India, Indonesia, Kenya, Korea Kusini, Madagascar, Malawi, Msumbiji, Norway, Uganda, Uturuki, Vietnam na Zambia. Lengo ni kukuza mahusiano pamoja na kurahisisha uingiaji na utokaji wa raia na wageni kwa kufutiana malipo ya Viza kwa watu wanaotumia Pasipoti za Kibalozi na za Kiutumishi; kushirikiana katika kudhibiti uhamiaji haramu *(illegal immigration)* na uhamiaji magendo (human smuggling); kubadilishana taarifa za kiintelijensia zinazosaidia kudhibiti mitandao ya fedha haramu ambayo hufadhili uhamiaji magendo.

Ujenzi wa Ofisi za Uhamiaji

156. ***Mheshimiwa Spika,*** mwezi Februari 2025, Idara ya Uhamiaji ilipokea jumla ya Shilingi bilioni 2.7 kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya ujenzi kwa mchanganuo ufuatao:

Shilingi milioni 103.23 kukamilisha ujenzi wa Ofisi ya Uhamiaji Mkoa wa Mtwara ambao kwa sasa umefikia asilimia 93 na Shilingi bilioni 1.5 kwa ujenzi wa Nyumba za makazi ya Maafisa, Wakaguzi na Askari Msalato Dodoma ambao utekelezaji umefikia asilimia 17. Aidha, jumla ya Shilingi milioni 600 zimeelekezwa kukamilisha miradi ya ujenzi wa Ofisi ya Uhamiaji katika Wilaya za Buhigwe – Kigoma, pamoja na Vituo vya Uhamiaji vya mipakani vya Chikongo Wilaya ya Tandahimba na Mkenda – Nakawale mkoani Ruvuma.

157. ***Mheshimiwa Spika,*** pia, Shilingi milioni 143.78 zimepokelewa kwa ajili ya kukamilisha ujenzi wa Ofisi ya Uhamiaji Wilaya ya Bagamoyo; Shilingi milioni 252.33 kukarabati majengo ya Chuo cha Uhamiaji cha Kikanda (TRITA) kilichopo mjini Moshi; na ukamilishaji wa miradi ya ujenzi wa majengo ya Ofisi za Uhamiaji Wilaya ya Mlele, Butiama na Mufindi kwa Shilingi milioni 70 kila moja. Aidha, utekelezaji wa mradi wa ujenzi wa jengo la Ofisi ya Uhamiaji Makao Makuu Jijini Dodoma umefikia asilimia 69 na unatarajia kukamilika Agosti 2025.

158. ***Mheshimiwa Spika,*** jumla ya Shilingi bilioni 5.30 zimetengwa katika mwaka 2025/26 kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya ujenzi wa Ofisi ya Uhamiaji, ambapo Mkoa wa Songwe imetengewa Shilingi milioni 862.27, Simiyu Shilingi bilioni 1.50 na kumalizia ujenzi wa Ofisi ya Uhamiaji Wilaya ya Buhigwe – Shilingi milioni 150.80. Aidha, Shilingi bilioni 1.45 zimetengwa kwa ajili ya kuendelea na ujenzi wa nyumba za Makazi ya Maafisa na Askari watakaohudumia Uwanja wa Ndege wa Kimataifa wa Msalato, Jijini Dodoma. Kazi nyingine zitakazotekelezwa ni ujenzi wa nyumba za Makazi ya Wakufunzi katika Chuo cha Raphael Kubaga Mkoani Tanga, ambapo jumla ya Shilingi milioni 600 zimetengwa.

159. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kutekeleza Mpango wa uboreshaji wa miundombinu ya mifumo ya TEHAMA kwa mwaka 2024/25 Idara ya Uhamiaji imeingia Mkataba wa jumla ya Shilingi bilioni 3 wa ununuzi wa vifaa vya TEHAMA. Hadi kufikia Aprili 2025 Shilingi bilioni 1.58 zimepokelewa kwa ajili ya ununuzi wa vifaa hivyo. Pia, jumla ya Shilingi bilioni 69.08 zimetengwa katika mwaka 2025/26 ili kuboresha miundombinu ya mifumo ya

Uhamiaji Mtandao kwa kufunga mifumo katika maeneo ambayo hayakufungwa mifumo hiyo.

MAMLAKA YA VITAMBULISHO VYA TAIFA (NIDA)

Hali ya Usajili na Utambuzi wa Watu Nchini

160. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa (NIDA) imesajili na kutambua watu 844,994 nchini. Aidha, watu waliosajiliwa na kutambuliwa tangu kuanza kwa usajili na utambuzi umefikia 25,854,970 sawa na asilimia 81.9 ya watu 31,582,976 wenye umri kuanzia miaka 18 kwa mujibu wa sensa ya watu na makazi ya mwaka 2022.

161. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara imedhamiria kukamilisha usajili wa watu takribani milioni sita katika kipindi cha miaka mitatu kuanzia mwaka 2025/26 – 2027/28. Katika mwaka 2025/26 Shilingi bilioni 5.81 zimetengwa kwa ajili ya kuendelea na usajili na utambuzi wa watu 2,389,290 wenye umri wa kuanzia miaka 18 na kuendelea.

162. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, jumla ya Namba za Utambulisho wa Taifa (NIN) 757,189 zilizalishwa na

kugawiwa kwa wananchi. Hivyo, kufanya jumla ya NIN zilizozalishwa kufikia 21,514,741 sawa na asilimia 83.2 ya idadi ya watu waliosajiliwa tangu kuanza kwa zoezi la usajili na utambuzi wa watu nchini. Aidha, katika mwaka wa fedha 2025/26, Mamlaka imetenga Shilingi milioni 461.4 kwa ajili ya kuchakata na kutatua maombi ya wananchi 4,342,926 waliosajiliwa lakini maombi yao hayajafikia hatua ya kuzalisha NINs.

163. ***Mheshimiwa Spika,*** NIDA pia imesajili na kutambua Watanzania 1,300 wanaoishi nje ya nchi (Diaspora) kupitia Balozi za Tanzania zilizopo katika nchi hizo. Zoezi hilo limefanyika katika Nchi za Comoro, Marekani, Ubelgiji, Uingereza, Uholanzi, na Umoja wa Falme za Nchi za Kiarabu (UAE). Kati ya Watanzania hao, 852 walifanyiwa usajili wa maombi ya Kitambulisho cha Taifa na 707 walipatiwa Namba za Utambulisho na Vitambulisho vya Taifa. Aidha, uhakiki wa taarifa pamoja na uraia kwa Watanzania 145 waliosalia unaendelea, na namba na Vitambulisho vya Taifa vitazalishwa kwa maombi yatakayokidhi vigezo. ***Natoa wito kwa Watanzania wanaoishi nje ya nchi kuwa wazalendo na wasikubali kamwe kutumika katika hila ya aina yoyote***

ya kusaliti nchi yao, ndugu, marafiki na jamii yao kwa ujumla.

164. ***Mheshimiwa Spika,*** NIDA imeandaa Mwongozo Maalum kwa ajili ya kurahisisha marekebisho ya taarifa za wananchi zilizopo katika Rejista ya NIDA. Elimu kwa umma imetolewa kuhusu taratibu zinazotakiwa kufuatwa ili kuwezesha wananchi kufanya marekebisho ya taarifa binafsi katika mfumo wa NIDA. Katika kipindi cha Julai hadi Aprili 2025, jumla ya wananchi 12,121 wamepatiwa huduma za kurekebisha taarifa zao.

Uzalishaji na Usambazaji wa Vitambulisho vya Taifa kwa Wananchi

165. ***Mheshimiwa Spika***, katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 vitambulisho 1,243,105 vimezalishwa na kufanya jumla ya vitambulisho vilivyozalishwa kufikia 21,308,774 sawa na asilimia 99 ya idadi ya Namba za Utambulisho 21,514,741 zilizozalishwa. Aidha, vitambulisho vya Taifa 1,092,160 vimesambazwa kwa wananchi na kufanya jumla ya vitambulisho vilivyosambazwa kufikia 21,191,598.

166. ***Mheshimiwa Spika***, Namba za Utambulisho (NIN) 17,879 ambazo bado hazijazalishiwa vitambulisho zinatarajiwa kukamilishwa kabla ya Juni 2025. Vilevile, katika kipindi cha mwaka wa fedha 2025/26 Shilingi bilioni 3.45 zimetengwa kwa ajili ya ununuzi wa kadi zitakazowezesha uzalishaji vitambulisho vya Taifa vya watu wote wenye NINs katika kipindi hicho.

167. ***Mheshimiwa Spika,*** NIDA imetekeleza mpango wa urejeshaji wa Vitambulisho vya Taifa kutoka kwenye kata, vijiji na shehia ambavyo havijachukuliwa baada ya ugawaji wa jumla kukamilika. Ugawaji huu ulitekelezwa katika wilaya zote 150 za Tanzania Bara na Zanzibar. Vitambulisho vilirejeshwa katika ofisi za usajili za wilaya na kuingizwa katika programu maalum iliyowezesha kutuma ujumbe mfupi wa simu (SMS) kwa waombaji kuwaelekeza vilipo vitambulisho vyao na kuwasisitiza kufika kuvichukua. Mpango huo ulizinduliwa rasmi tarehe 06 Januari 2025 katika ofisi za NIDA za wilaya zote nchini ikiwa ni mkakati mahsusi wa kutatua changamoto za upatikanaji wa vitambulisho kwa wananchi.

168. ***Mheshimiwa Spika***, kupitia utaratibu huo jumla ya wananchi 1,268,694 wametumiwa ujumbe mfupi na wanaendelea kufika katika ofisi za NIDA kuchukua vitambulisho. Kupitia utaratibu huo jumla ya wananchi 565,876 wamejitokeza kuchukua vitambulisho vyao. ***Naomba nitoe rai kwa wananchi wote ambao hawajachukua vitambulisho vyao vya Taifa kufika katika ofisi za NIDA za wilaya mara wapatapo ujumbe mfupi wa simu.***

169. ***Mheshimiwa Spika***, katika kuhakikisha vitambulisho vinavyozalishwa vinawafikia wananchi kwa wakati, NIDA itaendelea na utaratibu wa kutuma ujumbe mfupi wa simu (sms) kwa wananchi ambao vitambulisho vyao vimezalishwa ili kuwapa taarifa ya kuvichukua kutoka ofisi za usajili za wilaya waliposajiliwa.

Utambulisho wa Watu kwa Kutumia Jamii Namba

170. ***Mheshimiwa Spika,*** Serikali inaendelea na utekelezaji wa mpango wa kutoa na kuwezesha matumizi ya Namba moja ya Utambulisho katika kutoa huduma kwa wananchi. Mpango huo ni utekelezaji wa maelekezo ya Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Mhe. Dkt.

Samia Suluhu Hassan aliyoyatoa tarehe 11 Agosti 2023 wakati wa uzinduzi wa Mkongo wa Baharini wa Mawasiliano wa Airtel2 Africa Jijini Dar es Salaam. Mhe. Rais alielekeza namba hiyo ijulikane kwa jina la Jamii Namba, ambayo ni namba ya Kitambulisho cha Taifa inayotolewa na NIDA.

171. ***Mheshimiwa Spika,*** Jamii Namba itatolewa kwa watu wote chini ya miaka 18 na kwa wageni wanaoingia nchini. Aidha, utekelezaji huo utaongeza wigo wa makundi yanayotambuliwa na NIDA, kutoka makundi manne ambayo ni raia wa Tanzania, Wakimbizi, Walowezi na Wageni Wakazi wanaoishi nchini na kufikia makundi matano.

172. ***Mheshimiwa Spika,*** namba hiyo itamtambulisha mtu wakati wa kupata huduma mbalimbali zinazotolewa na taasisi za Serikali na binafsi ndani ya nchi kuanzia anapoipata hadi anapofariki. ***Utekelezaji huu ni katika kuzingatia azma ya Mhe. Rais ya kuondoa usumbufu kwa wananchi wakati wa kupatiwa huduma, kuwaondolea mzigo wa kuwa na vitambulisho vingi***

kwa ajili ya utambuzi na kuwa na utambulisho mmoja mahali pote.

173. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2024 na Aprili 2025 NIDA imekamilisha ujenzi wa mfumo wa usajili wa watoto na wageni wanaoingia na kukaa nchini chini ya miezi miwili. Aidha, NIDA imekamilisha ujenzi wa mfumo wa maunganisho (Jamii Namba Gateway) ya mifumo ya NIDA, Idara ya Uhamiaji, RITA na ZCSRA unaowezesha ubadilishanaji wa taarifa na kurahisisha utoaji wa Jamii Namba.

174. ***Mheshimiwa Spika,*** mfumo huo pia, unawezesha mgeni anayeingia nchini kupata Jamii Namba akiwa bado yuko kiwanja cha ndege au ofisi za uhamiaji mipakani. Vilevile, mfumo unawezesha mtoto anapozaliwa kupata Jamii Namba kabla ya kutoka hospitalini pale wazazi watakapokuwa wameweza kumpa mtoto jina. Ujenzi wa mifumo hiyo niliyoitaja umewezeshwa na Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari kwa kupitia mradi wa Tanzania ya Kidijitali.

175. ***Mheshimiwa Spika,*** utolewaji wa jamii namba utasaidia katika mambo yafuatayo: kupunguza gharama

kubwa kwa Serikali zinazotokana na kujirudia kwa uwekezaji na utekelezaji wa majukumu kwenye taasisi za Serikali; kuongeza ufanisi katika kuwahudumia wananchi kwa kuwaondolea usumbufu wa kurudia kuwasilisha taarifa na nyaraka wakati wa kupata huduma; na kudhibiti udanganyifu ambao unaisababishia Serikali hasara kubwa.

176. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26 jumla ya Shilingi bilioni 11.34 zimetengwa kwa ajili ya kuanza zoezi la majaribio ya kutoa Jamii Namba ili kuwasajili na kuwatambua watu 235,826 wenye umri chini ya miaka 18. Majaribio hayo yatafanyika katika Wilaya za Kusini – Kusini Unguja, Kilolo – Iringa na Rungwe – Mbeya. Lengo ni kupata uzoefu pamoja na kubaini changamoto kabla ya kuanza utekelezaji wa mpango huo kwa nchi nzima katika mwaka wa fedha 2026/27.

Uunganishaji wa Mfumo wa Usajili na Utambuzi na Mifumo ya Taasisi Nyingine

177. ***Mheshimiwa Spika,*** kwa kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 NIDA imeunganisha taasisi 16 kwenye mfumo wa ushirikishaji taarifa, hivyo kufanya jumla ya

taasisi zilizounganishwa kufikia 124. Kati ya hizo, taasisi 59 ni za Serikali na 65 ni za binafsi. Aidha, hadi kufikia mwisho wa mwaka 2025/26 jumla ya taasisi 20 zinatarajiwa kuunganishwa katika mfumo wa ushirikishaji taarifa na hivyo kuongeza ufanisi katika kutoa huduma kwa watu na kuchochea shughuli za kiuchumi na kijamii kupitia matumizi ya mifumo ya kidigitali.

178. ***Mheshimiwa Spika,*** uunganishaji wa mifumo hiyo unaepusha wananchi kurudia kuwasilisha taarifa zao ambazo tayari zipo NIDA pale wanapohitajika kupatiwa huduma kwenye taasisi za umma au binafsi. Uunganishaji huo wa mifumo pia unawaongezea watoa huduma ufanisi kwenye kutoa huduma kwa kuwawezesha kupata taarifa za utambulisho wa mtu ndani ya muda mfupi.

179. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi husika, NIDA kupitia Mradi wa Tanzania ya Kidijitali unaosimamiwa na Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari imeunda mfumo mpya wa kushirikisha taarifa unaoitwa *Jamii Exchange*. Madhumuni ya kuunda mfumo huo ni kuwezesha taarifa binafsi za mtu kushirikishwa baada ya mhusika kuridhia ushirikishwaji huo kama inavyoelekezwa

na Sheria ya Ulinzi wa Taarifa Binafsi ya mwaka 2022 (Personal Data Protection Act, 2022). Aidha, *Jamii exchange* imeundwa ili kuendana na teknolojia mpya za ushirikishaji taarifa. Mfumo huo umeleta mabadiliko makubwa ya utunzanji wa taarifa, uhuru wa kusimamia taarifa binafsi na usalama wa taarifa za watu.

Ujenzi wa Ofisi za Usajili na Utambuzi Watu

180. ***Mheshimiwa Spika,*** maandalizi ya ujenzi wa ofisi za usajili 33 yameanza. Aidha, Mshauri Elekezi, Kampuni ya *Daeyeong Ubitec Limited* kutoka Korea Kusini anaendelea na kazi ya usanifu wa majengo, mifumo na miundombinu ya TEHAMA pamoja na maandalizi ya nyaraka za zabuni ya kumpata mkandarasi.

181. ***Mheshimiwa Spika,*** Shilingi bilioni 29.13 zimetengwa kwa mwaka 2025/26 kwa ajili ya ujenzi wa ofisi za usajili katika Wilaya 31, ujenzi wa jengo la Makao Makuu ya NIDA – Dodoma na ujenzi wa Kituo cha TEHAMA – Kibaha. Kati ya fedha hizo Shilingi bilioni 5.51 ni fedha za ndani na Shilingi bilioni 23.62 ni fedha za nje ikiwa ni mkopo wa masharti nafuu kutoka Serikali ya Jamhuri ya Korea Kusini.

Ununuzi wa Vitendea Kazi

182. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 NIDA imepokea Shilingi bilioni 3.37 kwa ajili ya ununuzi wa vitendea kazi ikiwemo magari 21, samani za ofisi, vifaa vya usajili na vifaa vya TEHAMA kwa ajili ya kuboresha utendaji kazi.

183. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26 NIDA itaendelea kuboresha mazingira ya ofisi kwa kununua vitendea kazi ikiwemo ununuzi wa magari 140 na samani za ofisi kwa ajili ya shughuli za usajili na utambuzi Tanzania Bara na Zanzibar. Jumla ya Shilingi bilioni 45.20 zimetengwa kwa ajili ya ununuzi wa magari, vifaa vya usajili na vifaa vya TEHAMA na maboresho ya mifumo.

HUDUMA KWA WAKIMBIZI

184. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2025, Tanzania ilikuwa na jumla ya waomba hifadhi na wakimbizi 239,660. Kati ya hao, 152,848 ni wenye asili ya Burundi, 86,144 ni wenye asili ya Jamhuri ya Kidemokrasia ya Congo (DRC) na 668 ni kutoka mataifa mengine. Katika kipindi hicho, Wizara imewapokea na

kuwasajili waomba hifadhi wapya 2,975 kutoka Afghanistan, Burundi, Cameroon, Eritrea, DRC, Misri, Palestina, Rwanda, Sudani, Sudani Kusini, Syria, Ujerumani, Ukraine, Uturuki na Yemen.

185. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kuwatafutia wakimbizi suluhisho la kudumu, hadi kufikia Aprili 2025, Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa kushirikiana na Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR), imefanikiwa kutoa suluhisho la kudumu kwa wakimbizi 10,168. Kati yao wakimbizi 6,292 walirejea kwa hiari Burundi na wakimbizi 3,876 walihamishiwa nchi za Marekani (2,953), Canada (300), Australia (11), Sweden (599) na Ufaransa (13).

Matumizi ya Nishati Safi katika Kambi za Wakimbizi

186. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kusimamia jitihada za urejeshaji mazingira, jumla ya miti 461,436 ilipandwa katika kambi za wakimbizi. Majiko banifu 5,316 yalitengenezwa na kilogramu 200,000 za mkaa mbadala zilitengenezwa na kugawanywa kwa wakimbizi ili kuendelea kupunguza matumizi ya kuni kama nishati ya kupikia. Aidha, katika maeneo yote ya mikusanyiko ya

watu zaidi ya 100 katika kambi za wakimbizi ikiwemo vituo vya afya na maeneo ya urejeaji, gesi inatumika kama nishati ya kupikia.

187. ***Mheshimiwa Spika,*** Shilingi bilioni 3.01 zimetengwa katika mwaka 2025/26 kwa ajili ya kazi zifuatazo: kuandaa vikao vya kitaifa vya kujadili maombi ya hifadhi ya wakimbizi nchini; kusimamia na kuimarisha ulinzi na usalama katika kambi; kusimamia utoaji wa huduma zote muhimu zinazotolewa na mashirika mbalimbali ndani ya kambi; kuwatafutia wakimbizi suluhisho la kudumu kwa njia ya urejeaji katika nchi za asili; na kuhakikisha shughuli za urejeshaji mazingira zinatekelezwa katika kambi na maeneo yanayozunguka kambi.

USAJILI NA USIMAMIZI WA JUMUIYA ZA KIRAIA

188. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 Wizara imesajili jumla ya Jumuiya za Kiraia 184 ambapo kati ya hizo, jumuiya 97 ni za kidini na 87 zisizo za kidini. Wizara imefuatilia utendaji wa jumuiya hizo kwa kufanya uhakiki na ukaguzi kwa madhumuni ya kujiridhisha iwapo zinajiendesha kulingana na malengo ya

kuanzishwa kwake. Aidha, elimu imetolewa kwa wananchi kuhusu aina ya taasisi, jumuiya na vikundi vinavyopaswa kusajiliwa ili kuwezesha wananchi kuendesha shughuli zao katika mazingira yanayozingatia sheria za nchi.

189. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Ofisi ya Msajili wa Jumuiya imefanya ukaguzi kwa kushirikiana na vyombo vya ulinzi na usalama katika Mikoa ya Dodoma, Kagera, Kigoma, Katavi, Simiyu, Shinyanga na Tabora. Katika ukaguzi huo, jumla ya Jumuiya 307 zilikaguliwa na kubaini uwepo wa taasisi za dini ambazo hazina usajili na hazizingatii masharti ya usajili. Pamoja na ukaguzi huo, viongozi wa taasisi za dini walisisitizwa kuzingatia masharti ya usajili ili kuendelea kudumisha amani na utulivu nchini. Aidha, jumuiya 1,200 zimetangazwa katika Gazeti la Serikali kwa ajili ya kufutwa kwa kutokidhi matakwa ya kisheria.

190. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025, Wizara imetumia Shilingi milioni 162.59 kwa ajili ya kuboresha Mfumo wa Ki-elektroniki wa Usajili na Usimamizi wa Jumuiya (Registration of Societies Management Information System – RSMIS). Mfumo huo

umewezesha kuhakiki taarifa za Jumuiya za Kiraia 9,433 kati ya Jumuiya 11,708 zilizosajiliwa hadi kufikia tarehe 01 Mei 2025 na kuziingiza katika kanzidata.

191. ***Mheshimiwa Spika,*** pia, mfumo umesaidia wananchi kupata *control number* kwenye mfumo, kulipa ada na tozo za Jumuiya, na kuwasilisha nyaraka ambazo awali zilitakiwa kuwasilishwa zikiwa katika nakala ngumu (Hard copies) katika Ofisi ya Msajili wa Jumuiya. ***Natumia fursa hii kuwahamasisha wananchi kuendelea kutumia mfumo wa RSMIS unaopatikana kupitia http://rsmis.moha.go.tz ili kupata huduma za usajili, kufanya malipo na kuwasilisha nyaraka mbalimbali za Jumuiya za Kiraia zilizosajiliwa kwa urahisi.***

192. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26 Shilingi bilioni 1.07 zimetengwa kwa ajili ya kazi zifuatazo: kusajili na kuhakiki jumuiya za kidini na zisizo za kidini; kufanya ukaguzi wa jumuiya; kufanya marekebisho ya Sheria ya Jumuiya, Sura 337; kutoa elimu juu ya umuhimu wa kusajili vikundi na vyama vya kiraia; kuboresha vitendea kazi na maslahi ya watumishi wa Ofisi ya Msajili wa Jumuiya na kuwajengea uwezo wa kufanya

uchambuzi na tathmini ya vihatarishi vya kiusalama; kufanya kampeni za uhamasishaji wa kusajili taasisi, vyama na vikundi; kushiriki katika maonesho ya kitaifa; na kuanzisha ofisi za kanda na wilaya.

UHALIFU WA USAFIRISHAJI HARAMU WA BINADAMU

193. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025, jumla ya waathirika 156 wa uhalifu wa usafirishaji haramu wa binadamu waliokolewa na kusaidiwa. Uhalifu wa usafirishaji haramu wa binadamu unaathiri zaidi watoto na wanawake, ambapo kati ya waathirika hao, 102 walikuwa watoto na 54 walikuwa watu wazima. Aidha, waathirika 119 waliokolewa hapa nchini na 37 waliokolewa nje ya nchi hususan katika nchi za Malaysia (14), Thailand (12), China (6), Oman (4) na Dubai (1).

194. ***Mheshimiwa Spika,*** idadi hiyo imepungua ikilinganishwa na waathirika 184 waliookolewa kipindi kama hicho mwaka 2023/24 kutokana na jitihada za Serikali za kuelimisha umma na kuongeza operesheni za kudhibiti mitandao inayojihusisha na uhalifu huo. Aidha,

jumla ya wahalifu 19 wanaojihusisha na usafirishaji haramu wa binadamu walikamatwa na kufikishwa mahakamani.

195. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 Wizara imetoa mafunzo kwa wadau 939 wa Haki Jinai kuhusu kudhibiti usafirishaji haramu wa binadamu ikilinganishwa na wadau 157 waliopewa mafunzo kama hayo mwaka 2023/24. Idadi hiyo imeongezeka kutokana na jitihada za Serikali kuongeza fedha za kutoa mafunzo na uungwaji mkono kutoka kwa wadau.

196. ***Mheshimiwa Spika****,* Wizara imeendelea kutoa elimu kwa umma kupitia vyombo vya habari na mitandao ya kijamii kuhusu uhalifu wa usafirishaji haramu wa binadamu na madhara yake. Aidha, elimu hiyo imetolewa kwa wadau 1,720 kupitia makongamano yaliyofanyika katika Mikoa ya Dar es Salaam, Dodoma, Geita, Kagera, Kigoma, Mara, Mwanza, Simiyu na Kusini Unguja. Wadau hao ni pamoja na Watendaji wa Kata na Vijiji, Wenyeviti wa Vijiji, Masheha, Wajumbe wa Halmashauri za Vijiji,

Viongozi wa Dini, Viongozi wa Kisiasa, Walimu na Wajumbe wa Kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto.

197. ***Mheshimiwa Spika***, elimu pia imetolewa kwa wanafunzi 2,320 wa shule za msingi, sekondari na vyuo pamoja na wananchi 960 walioshiriki maadhimisho ya Siku ya Kimataifa ya Kupinga Usafirishaji Haramu wa Binadamu yaliyofanyika Jijini Dodoma tarehe 30 Julai 2024. Ili kuwafikia wananchi wengi, hususan walioko vijijini, Wizara kupitia mitandao ya simu za mikononi ilituma ujumbe mfupi wa simu za mkononi kwa wananchi ili kuwatahadharisha na uhalifu huo.

198. ***Mheshimiwa Spika***, katika kuimarisha mapambano dhidi ya uhalifu huo, Serikali imefanya marekebisho madogo ya Sheria ya Kuzuia Usafirishaji Haramu wa Binadamu, Sura ya 432 ili kuongeza ufanisi katika utekelezaji wake. Marekebisho hayo yanaipa nguvu ya kisheria Sekretarieti ya Kuzuia na Kupambana na Usafirishaji Haramu wa Binadamu kuingia mahali popote kwa lengo la kuzuia na kupambana na usafirishaji haramu wa binadamu; kuomba taarifa au kumuita na kumuhoji mtu yeyote anayejihusisha na usafirishaji haramu wa

binadamu; na kuongezeka kwa idadi ya kesi zinazochunguzwa kufikia 77 katika kipindi cha Oktoba 2024 hadi Aprili 2025, ikilinganishwa na kesi 22 zilizochunguzwa kwa kipindi kama hicho mwaka 2023/24.

199. ***Mheshimiwa Spika****,* katika mwaka 2025/26 Wizara imepanga kufanya kazi zifuatazo: kuanzisha Kituo cha kupokea Taarifa za Uhalifu wa Usafirishaji Haramu wa Binadamu (*Counter Trafficking in Persons Call Centre*) ambapo wananchi watapiga simu bure kuripoti vitendo hivyo kupitia namba ya dharura 195; kuanzisha Mfumo wa Kupokea, Kusimamia na Kuhifadhi Taarifa za Usafirishaji Haramu wa Binadamu (TIPMIS); kukamilisha ujenzi wa kituo salama kwa ajili ya kutoa hifadhi ya muda na ulinzi kwa waathirika na mashahidi wa usafirishaji haramu wa binadamu Jijini Dodoma na kuanza ujenzi wa kituo kama hicho Jijini Dar es Salaam; na kuandaa Mpango Mkakati wa Kitaifa wa Kuzuia na Kupambana na Usafirishaji Haramu wa Binadamu kwa mwaka 2025/26 – 2027/28.

200. ***Mheshimiwa Spika,*** kazi nyingine zilizopangwa kufanyika ni: kuanzisha ofisi ndogo ya Sekretarieti ya Kuzuia na Kupambana na Usafirishaji Haramu wa

Binadamu Dar es Salaam; kufanya uchunguzi na operesheni za kudhibiti mitandao inayojihusisha na uhalifu huo; kuokoa, kusaidia na kuwaunganisha waathirika na familia zao; kutoa mafunzo kwa wadau na elimu kwa umma; kuimarisha ushirikiano wa kimataifa na kikanda; na kununua vitendea kazi muhimu ikiwemo kompyuta na samani za ofisi. Jumla ya Shilingi bilioni 2.04 zimetengwa katika mwaka 2025/26 ili kutekeleza kazi hizo.

C. SHUKRANI

201. ***Mheshimiwa Spika,*** napenda kutumia fursa hii kuwashukuru kwa dhati Mhe. Daniel B. Sillo Naibu Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi na Mbunge wa Jimbo la Babati Vijijini, Ndugu Ally S. Gugu Katibu Mkuu na Dkt. Maduhu I. Kazi Naibu Katibu Mkuu kwa kunipa ushirikiano katika kusimamia na kutekeleza majukumu ya Wizara.

202. ***Mheshimiwa Spika,*** pia, nawapongeza Wakuu wa Vyombo vya Usalama vilivyopo chini ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa kuhakikisha uwepo wa amani na utulivu nchini na kuwezesha wananchi kutekeleza shughuli za kijamii na kiuchumi. Viongozi hao ni: Inspekta Jenerali wa Jeshi la Polisi, Camillus M. Wambura;

Kamishna Jenerali wa Jeshi la Magereza, Jeremiah Y. Katungu; Kamishna Jenerali wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji, John W. Masunga; na Kamishna Jenerali wa Uhamiaji, Dkt. Anna P. Makakala. Aidha, namshukuru Mkurugenzi Mkuu wa Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa, Ndugu James W. Kaji.

203. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, nawashukuru Mhe. Balozi Khamis Kagasheki ambaye ni Mwenyekiti wa Bodi ya Parole na Meja Jenerali Mstaafu Hamisi R. Semfuko, Mwenyekiti wa Bodi ya Shirika la Magereza, Ndugu Omari Issa, Mwenyekiti wa Bodi ya Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Polisi, IGP Mstaafu Balozi Ernest J. Mangu, Mwenyekiti wa Kamati ya Kitaifa ya Kuzuia na Kupambana na Usafirishaji Haramu wa Binadamu na Mhe. Jaji Stephen Magoiga, Mwenyekiti wa Kamati ya Taifa ya Huduma kwa Jamii kwa usimamizi mzuri wa bodi hizo. Pia, nawashukuru wajumbe wote wa Kamati na Bodi hizo kwa ushauri na utendaji kazi wa ufanisi.

204. ***Mheshimiwa Spika,*** nitumie fursa hii pia kuwashukuru watumishi wote wa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi wakiwemo Wakurugenzi, Wakurugenzi

Wasaidizi, Makamishna, Makamishna Wasaidizi, Wakuu wa Vitengo, Maafisa, Wakaguzi na askari kwa kufanya kazi kwa juhudi na weledi.

205. ***Mheshimiwa Spika***, kwa niaba ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, natoa shukrani kwa nchi za India, Marekani, Saudi Arabia, Singapore, Ujerumani, Urusi, Umoja wa Falme za Kiarabu (UAE), Jamhuri ya Watu wa China, na Umoja wa Ulaya (EU). Aidha, nitoe shukrani kwa Mashirika ya Umoja wa Mataifa ambayo ni: IOM, UNDP, UNHCR, UNICEF, UN–Women na WFP. Taasisi za Elimu na Makampuni yafuatayo: CAMARTEC, Chuo cha Uhasibu – Arusha, Chuo cha Ustawi wa Jamii – Dar es Salaam, NACTVET, PUMA Energy, REA, STAMICO, Taifa Gas, TPA, VETA, Benki za CRDB na NMB.

206. ***Mheshimiwa Spika***, nazishukuru Taasisi za Kidini na zisizo za Kidini kwa kuendelea kushirikiana na Wizara katika kuhamasisha amani na utulivu nchini. Pia, nawashukuru wananchi wote kwa ujumla na niwasihi kujiepusha na vitendo vya uvunjifu wa amani.

207. ***Mheshimiwa Spika***, naishukuru sekta ya habari kwa kufanya kazi kwa uzalendo na ushirikiano wanaotoa kwa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi na Serikali kwa ujumla. ***Naomba kurejea wito alioutoa Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania tarehe 05 Mei 2025 wakati wa utoaji wa Tuzo za Samia Kalamu Awards Jijini Dar es Salaam, ambapo alisema na ninanukuu "zungumza, sema, chambua lakini uzalendo uwepo, hapa ndipo ulipozaliwa, hapa ndipo ulipotoka na utakapomalizikia"***.

D. HITIMISHO

Makadirio ya Ukusanyaji wa Maduhuli kwa Mwaka 2025/26

208. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka 2025/26 Wizara imepanga kukusanya jumla ya Shilingi 428,000,000,000 ikiwa ni ongezeko la Shilingi 24,700,000,000 kutoka Shilingi 403,300,000,000 mwaka 2024/25 sawa na asilimia 6.12. Miongoni mwa mikakati iliyowekwa na Wizara kufikia lengo hilo ni kuimarisha huduma za Uhamiaji Mtandao (e-immigration); kuimarisha

matumizi ya mifumo ya kielektroniki; na ununuzi wa vitendea kazi vya kisasa.

Maombi ya Fedha kwa Mwaka 2025/26

209. ***Mheshimiwa Spika,*** bajeti ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi imeongezeka kutoka Shilingi trilioni 1.71 mwaka 2024/25 hadi kufikia Shilingi trilioni 2.06 mwaka 2025/26, sawa na ongezeko la asilimia 21. ***Kwa niaba ya Viongozi na Watumishi wote wa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi namshukuru kwa dhati Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu kwa kuingozea bajeti Wizara ambayo itaboresha utekelezaji wa majukumu ya Wizara.***

210. ***Mheshimiwa Spika***, naomba Bunge lako liidhinishe Bajeti ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa mwaka 2025/26 ya jumla ya **Shilingi 2,067,161,717,000**. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 701,703,184,000** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo, **Shilingi 950,318,192,000** ni Mishahara na **Shilingi 415,140,341,000** ni fedha za Miradi ya Maendeleo. Kati ya

fedha za maendeleo, **Shilingi 388,610,747,000** ni fedha za ndani na **Shilingi 26,529,594,000** ni fedha za nje.

211. ***Mheshimiwa Spika**,* naomba kutoa hoja.

Jedwali Na. 1: Muhtasari wa Bajeti ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa Mwaka 2025/2

FUNGU	JINA LA FUNGU	MISHAHARA	MATUMIZI MENGINEYO	MAENDELEO		JUMLA
				FEDHA ZA NDANI	FEDHA ZA NJE	
14	Jeshi la Zimamoto na Uokoaji	36,591,173,000	31,186,346,000	18,013,513,000	0	85,791,032,000
28	Jeshi la Polisi	608,418,567,000	446,306,614,000	202,755,043,000	600,000,000	1,258,080,224,000
29	Jeshi la Magereza	193,638,437,000	123,398,785,000	11,189,065,000	2,303,521,000	330,529,808,000
51	Makao Makuu ya Wizara	5,904,220,000	24,311,261,000	4,143,877,000	0	34,359,358,000
	NIDA	15,090,059,000	17,690,000,000	74,924,004,000	23,626,073,000	131,310,136,000
	Jumla Ndogo	**20,994,279,000**	**41,981,261,000**	**79,067,881,000**	**23,626,073,000**	**165,669,494,000**
93	Idara ya Uhamiaji	90,675,736,000	58,830,178,000	77,585,245,000	0	227,091,159,000
JUMLA KUU		**950,318,192,000**	**701,703,184,000**	**388,610,747,000**	**26,529,594,000**	**2,067,161,717,000**

Jedwali Na. 2: Muhtasari wa Bajeti ya Matumizi ya Kawaida ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa Mwaka 2025/26

FUNGU	JINA LA FUNGU	MISHAHARA	MATUMIZI MENGINEYO	JUMLA YA FEDHA ZA MATUMIZI YA KAWAIDA
14	Jeshi la Zimamoto na Uokoaji	36,591,173,000	31,186,346,000	67,777,519,000
28	Jeshi la Polisi	608,418,567,000	446,306,614,000	1,054,725,181,000
29	Jeshi la Magereza	193,638,437,000	123,398,785,000	317,037,222,000
51	Makao Makuu ya Wizara	5,904,220,000	24,311,261,000	30,215,481,000
	NIDA	15,090,059,000	17,690,000,000	32,780,059,000
	Jumla Ndogo	**20,994,279,000**	**41,981,261,000**	**62,975,540,000**
93	Idara ya Uhamiaji	90,675,736,000	58,830,178,000	149,505,914,000
JUMLA KUU		**950,318,192,000**	**701,703,184,000**	**1,652,021,376,000**

Jedwali Na. 3: Muhtasari wa Bajeti ya Fedha za Maendeleo za Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa Mwaka 2025/26

FUNGU	JINA LA FUNGU	MAENDELEO		JUMLA YA FEDHA ZA MAENDELEO
		FEDHA ZA NDANI	FEDHA ZA NJE	
14	Jeshi la Zimamoto na Uokoaji	18,013,513,000	0	18,013,513,000
28	Jeshi la Polisi	202,755,043,000	600,000,000	203,355,043,000
29	Jeshi la Magereza	11,189,065,000	2,303,521,000	13,492,586,000
51	Makao Makuu ya Wizara	4,143,877,000	0	4,143,877,000
	NIDA	74,924,004,000	23,626,073,000	98,550,077,000
	Jumla Ndogo	**79,067,881,000**	**23,626,073,000**	**102,693,954,000**
93	Idara ya Uhamiaji	77,585,245,000	0	77,585,245,000
JUMLA KUU		**388,610,747,000**	**26,529,594,000**	**415,140,341,000**

Jedwali Na. 4: Malengo ya Ukusanyaji wa Maduhuli ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa Mwaka 2025/26

FUNGU	JINA LA FUNGU	LENGO	ASILIMIA
14	Jeshi la Zimamoto na Uokoaji	13,000,000,000	3.1
28	Jeshi la Polisi	113,500,000,000	26.5
29	Jeshi la Magereza	1,000,000,000	0.2
51	Makao Makuu ya Wizara	500,000,000	0.1
93	Idara ya Uhamiaji	300,000,000,000	70.1
JUMLA KUU		**428,000,000,000**	**100**